

ontwikkelingen op dit terrein. Voor eventuele beleidsaanpassing is een zorgvuldige afweging nodig. Concrete toezeggingen kunnen op dit moment niet worden gedaan.

37. Welke voorwaarden betreft het gebruik van bestrijdingsmiddelen op provinciale pachtgronden zijn momenteel opgenomen in de pachtovereenkomsten? Ziet het college mogelijkheden om deze voorwaarden aan te scherpen, en zo ja hoe? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In de meeste pachtovereenkomsten van overheden, inclusief provincies, zijn doorgaans al minimale wettelijke vereisten opgenomen met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dat betreft de naleving van wettelijke voorschriften, goede bedrijfsvoering, bescherming van waterlopen ecologische zones, en bodemkwaliteit en grondwater.

38. In de provincie Noord-Brabant is per 2027 het gebruik van pesticiden en kunstmest op gepachte gronden verboden^{xiii}. Is het college bereid om dit voorbeeld te volgen en een vergelijkbaar verbod in Zuid-Holland in te voeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

GS volgen met belangstelling de aanpak van de provincie Noord-Brabant. In Zuid-Holland wordt op dit moment niet overwogen om het gebruik van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen op gepachte gronden helemaal te verbieden. Wel wordt via het grond- en pachtbeleid actief ingezet op het stimuleren van verduurzaming. De mogelijkheden om duurzaamheidscriteria op te nemen in pachtovereenkomsten worden momenteel verkend en verder uitgewerkt.

39. De provincie Utrecht wil bedrijfsomschakeling naar en uitbreiding van niet-biologische sierteelt verbieden^{xiv}. Is het college bereid om dit voorbeeld te volgen en een vergelijkbaar verbod in Zuid-Holland in te voeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Zuid-Holland heeft een sterk ontwikkelde sierteeltsector die van groot economisch belang is. Een generiek verbod achten GS daarom niet proportioneel. GS zetten in op verduurzaming van de sector via kennisdeling, certificering en innovatie. Deze aanpak sluit beter aan bij de regionale context.

40. De provincie Utrecht onderzoekt in welke grondwaterbeschermingsgebieden verboden op (aanvullende) bestrijdingsmiddelen nodig zijn via een wijziging van de omgevingsverordening^{xv}. Is het college bereid eenzelfde onderzoek te starten voor Zuid-Holland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In de "Tussenbalans KRW-grondwater" is in paragraaf 4.5 opgenomen dat de provincie zich in 2025 oriënteert op nut en noodzaak om extra regels te stellen aan het gebruik van stoffen zoals gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Hierbij zullen de resultaten van het

overleg tussen provincies en het ministerie van LNV over de uitvoering van de motie De Groot (stopzetten gebruik gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden) worden betrokken. Op dit moment zijn er geen problemen in grondwaterbeschermingsgebieden die op te lossen zijn met aanvullende maatwerkvoorschriften via het omgevingswetinstrumentarium. Om scores die momenteel voldoen, ook groen te houden (prevent&limit) zal in 2025 een zorgvuldige afweging worden gemaakt waar inzet van het omgevingswetinstrumentarium potentieel effect heeft (zie "Tussenbalans KRW grondwater, paragraaf 4.5." maart 2025).

41. *De provincie Utrecht onderzoekt welke schadelijke bestrijdingsmiddelen er in de provincie worden gebruikt, welke daarvan zij wil uitfasen, en welke bestrijdingsmiddelen ongewenst zijn nabij kwetsbare ruimtelijke functies (zoals woongebieden of een kinderdagverblijf) in verband met negatieve effecten op de gezondheid^{xvi}. Is het college bereid eenzelfde onderzoek te starten voor Zuid-Holland? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

GS volgen de ontwikkeling in Utrecht en recente juridische ontwikkelingen zoals de uitspraak van het Gerechtshof in Den Bosch met belangstelling. Op dit moment is in Zuid-Holland geen vergelijkbaar onderzoek gestart. De inzet ligt nu bij stimulering van alternatieven en bij het actualiseren van beleidsinstrumenten zoals grondgebruik. Verdere stappen zijn afhankelijk van juridische haalbaarheid en effectiviteit.

42. *Hoe ondersteunen GS telers in de sierteelt bij omschakeling naar biologische teelt? Zien GS kansen om deze steun te versterken en zo ja, hoe?*

Antwoord

GS ondersteunen initiatieven zoals regiocertificering en biodiversiteitsprojecten in de sierteeltgebieden. Daarnaast zijn subsidies beschikbaar voor verduurzaming en innovatie. GS zijn bereid om de bestaande ondersteuning verder te versterken als er passende initiatieven zijn vanuit de praktijk; dat geldt expliciet niet voor de biologische teelt.

43. *Hoe ondersteunen GS boeren bij omschakeling naar biologische landbouw? Zien GS kansen om deze steun te versterken en zo ja, hoe?*

Antwoord

GS streven naar een verduurzaming van de landbouw, waarbij biologische landbouw een belangrijke rol speelt. Een volledige overstap naar biologische landbouw is echter geen doel op zichzelf voor de provincie. Wel wordt actief gewerkt aan ondersteuning van boeren die deze omschakeling willen maken. Zo is er een kwartiermaker biologische landbouw aangesteld en worden er verschillende projecten ondersteund op het gebied van biologische en regeneratieve landbouw. Daarnaast wordt in korte keten-projecten nadrukkelijk aandacht besteed aan biologische productie en afzet.

Den Haag,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

ⁱ <https://www.medischcontact.nl/actueel/laatste-nieuws/nieuwsartikel/honderden-artsen-roepen-tweede-kamer-op-stop-met-bestrijdingsmiddelen-in-sierteelt>

ⁱⁱ <https://www.parkinson-vereniging.nl/archief/bericht/2025/05/27/gezondheids-en-milieuorganisaties-pleiten-in-tweede-kamer-voor-terugdringen-gebruik-pesticiden>

ⁱⁱⁱ <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/omwonenden-eisen-inzicht-in-pesticidegebruik-waarom-mag-ik-niet-weten-wat-ik-inadem~b89208a6/>

^{iv} <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/ctgb-erkent-decennialang-niet-streng-genoege-bij-beoordelen-kankerrisicos-pesticiden>

^v <https://www.pan-netherlands.org/blog/2025/06/05/advocaat-generaal-eu-hof-vindt-eu-goedkeuring-van-pesticide-cypermethrin-onwettig/>

^{vi} <https://www.akkerwijzer.nl/artikel/1287419-clm-brengt-gewasbeschermingsmiddelen-met-pfas-in-kaart>

^{vii} <https://www.pan-netherlands.org/eetwijzer/risicos/pfas/>

^{viii} <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=33593>

^{ix}

^x <https://www.gld.nl/nieuws/8292469/lelietelers-moeten-vergunning-hebben-om-bestrijdingsmiddel-te-spuiten-dat-lijkt-me-sterk>

^{xi} <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2024/10/update-bestrijdingsmiddelenatlas-cocktail-van-stoffen-in-oppervlaktewater-blijkt-giftiger-dan-elke-stof-apart>

^{xii} <https://nos.nl/artikel/2569021-drentse-gemeente-wil-lelieteelt-beperken-na-emotionele-oproep-van-huisarts>

^{xiii} <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2025/06/06/alleen-nog-duurzame-pacht-van-gronden-provincie-noord-brabant>

^{xiv} <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3881875/provincie-komt-met-maatregelen-om-waterkwaliteit-te-verbeteren>

^{xv} <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Documenten/Concept-Uitvoeringsprogramma-Impuls-Kaderrichtlijn-Water-2025-2027-provincie-Utrecht.pdf>

^{xvi} <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Documenten/Concept-Uitvoeringsprogramma-Impuls-Kaderrichtlijn-Water-2025-2027-provincie-Utrecht.pdf>

To: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
From: 5.1.2e
Sent: Tue 4/8/2025 11:46:31 AM
Subject: RE: Uitspraak RvS Lelieteeft vervolgacties
Received: Tue 4/8/2025 11:46:31 AM
FW: [Verzoek NVWA om te praten over KRW/water engewasbeschermingsmiddelen.eml](#)

Hey allen,

Wellicht maai ik het gras voor de voeten van 5.1.2e weg, maar we onderzoeken in de OER inderdaad overgangsgebieden. Maar wel voor nu toegespitst op drie drukfactoren (recreatie, exoten en waterkwantiteit) en dus niet gewasbeschermingsmiddelen. We hebben daarbij een kaart gemaakt, maar dat is niet meer dan een buffer van 1 km rondom de N2000 gebieden. Die is dus nog niet erg specifiek – op dat punt zit het nu inhoudelijk nog niet.

Los hiervan is nog maar heel beperkt een beeld van waar gewasbeschermingsmiddelen in N2000 gebieden daadwerkelijk een knelpunt zijn – dit zal niet hetzelfde zijn voor alle N2000 gebieden. Dus aan de 1 km kaart heb je nu niet zoveel. Zie ook bijgevoegde mailwisseling van afgelopen vrijdag. Ik denk dat als we grip willen krijgen op het onderwerp gewasbeschermingsmiddelen in Natura 2000 en de risico's die dat oplevert (o.a. op het vlak van vergunningverlening) we vooral eerst een beeld moeten krijgen van waar het speelt. Daar zijn denk ik 5.1.2e en 5.1.2e op inhoud voor nodig.

Groet,
5.1.2e
Domein Water, Klimaat en Natuur
M 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 8 april 2025 09:16
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Uitspraak RvS Lelieteeft vervolgacties

[Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie \(SANE\) Provincie Zuid-Holland \(PZH\)](#)

Ha 5.1.2e,

Inderdaad, het raakt wel de drukfactoren (op N2000-gebieden) zoals in de OER meelopen en in de SANE (link) genoemd, maar wellicht dient ook gewasbescherming onderdeel te worden van de drukfactoren in de zones tegen N2000 aan. Maar er zullen wel kaarten beschikbaar komen of al zijn met “overgangszones”?

Ik neem 5.1.2e mee, want zij is trekker van het fenomeen overgangszones / drukfactoren.

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 8 april 2025 09:09
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Uitspraak RvS Lelieteeft vervolgacties

Ok spannende ontwikkelingen.
Zouden we hier nu iets mee moeten doen? Is er bv een kaartje met natura 2000 en bufferzones daarom heen? Of is die te maken? Zodat we de potentiële impact weten.

Van: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Verzonden: maandag 7 april 2025 17:09

Aan: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Onderwerp: Uitspraak RvS Lelieteeft vervolgacties

Hoi [redacted] 5.1.2e ,

De volgende acties dienen zich al aan, het is wachten op acties in Zuid-Holland.

<https://www.stichting-jas.nl/2025/04/milieugroepen-gaan-zich-ook-op.html>

Milieudefensie en Meten=Weten gaan hun pijlen ook richten op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in andere sierteelten dan die van lelies.

[redacted] 5.1.2e , actief als jurist voor beide milieubewegingen, laat weten dat de groepen maandag 31 maart al nieuwe handhavingsverzoeken hebben ingediend bij de provincies Overijssel, Friesland en Drenthe. En die gaan niet alleen over percelen met lelieteelt, maar ook over percelen met andere sierteelt.

<https://metenweten.nl/page/waar-in-drenthe-friesland-en-overijssel-is-dit-jaar-sierteelt>

Groeten [redacted] 5.1.2e

Vragen Interview "Staat van Waterkwaliteit"

1. Kun je ons meer vertellen over jullie betrokkenheid op het gebied van waterkwaliteit in het algemeen en specifiek over (aanpak van) bronvervuiling door de agrarische sector?
2. Waarvoor zijn jullie verantwoordelijk en welke bevoegdheden hebben jullie?
3. Hebben jullie samenwerkingsverband met/of contacten op het gebied van waterkwaliteit in het algemeen en specifiek over (aanpak) bronvervuiling agrarische sector?
4. Wat kun je vertellen/weet je over de invloed van de agrarische sector op de waterkwaliteit?
5. Wat zie je als de belangrijkste opkomende en bestaande risico's voor waterkwaliteit gerelateerd aan de agrarische sector?
6. Zijn er knelpunten in beleid, wet- en regelgeving, gedrag/normbesef, samenwerking of anderszins?
7. Welk handelingsperspectief zie je om waterkwaliteit te verbeteren via aanpassingen bronvervuiling agrarische sector?
8. Welke aanbevelingen en/of conclusies vindt je dat wij zeker moeten meenemen om de waterkwaliteit van Nederland te kunnen verbeteren?
9. Welke stukken moeten we zeker lezen?
10. Zijn er nog gesprekspartijen die we moeten benaderen voor een interview voor de Staat van Waterkwaliteit?

To: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
Cc: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 1/27/2026 3:26:42 PM
Subject: RE: Vragen NU.nl natuurvergunningplicht
Received: Tue 1/27/2026 3:26:42 PM
FW: [Vragen NOS en regionale media gewasbeschermingsmiddelen.eml](#)

Ha 5.1.2e,

Er is eerder in IPO verband een standaard reactie opgesteld ivm vragen van de NOS over dit thema, zie bijlage. Wellicht dat jullie hier al mee uit de voeten kunnen. En anders zou je nog even met de collega's in de cc. Verder kunnen afstemmen.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 27 januari 2026 16:09
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: FW: Vragen NU.nl natuurvergunningplicht

Hi,

Valt dit binnen de portefeuille natuurbeheer of ligt dit bij een ander onderdeel? Dan kunnen we even kijken wie vanuit communicatie even mee kan adviseren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Senior Communicatieadviseur Water, Klimaat & Natuur

M 5.1.2e
5.1.2e @pzh.nl

Werkdagen: maandag t/m vrijdag

Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

 [Maak een afspraak voor een gesprek met mij](#)

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 27 januari 2026 14:27
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: FW: Vragen NU.nl natuurvergunningplicht

Hi 5.1.2e,

Prima overleg net. Hier weer een mediavraag waarvoor ik niet weet bij wie ik deze binnen comms kan beleggen. Heb het al gedeeld met 5.1.2e, maar weet niet of hij de inhoudelijk juiste collega is...

Uw naam dat jij weet bij wie dit kan landen.

465044

0016

Groeten,
5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 27 januari 2026 13:03

Aan: 5.1.2e@nu.nl; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: RE: Vragen NU.nl natuurvergunningsplicht

Dag 5.1.2e,

Ik heb je vragen doorgezeten naar mijn collega 5.1.2e (zie cc), de woordvoerder van gedeputeerde Arno Bonte die oa Natuur in portefeuille heeft.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Woordvoerder a.i. voor gedeputeerde Aad Straathof

M 5.1.2e

E 5.1.2e@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2e <5.1.2e@nu.nl>

Verzonden: dinsdag 27 januari 2026 11:57

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: Vragen NU.nl natuurvergunningsplicht

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e@nu.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Goedemorgen 5.1.2e,

Zoals net besproken hierbij mijn vragen over de natuurvergunningsplicht bij het gebruik van bestrijdingsmiddelen die in de natuur terechtkomen. En dat dus nav de uitspraak van de Raad van State van 2 april vorig jaar.

- Hoe werkt Zuid-Holland aan de natuurvergunningen die nodig zijn voor bestrijdingsmiddelen die in de natuur terechtkomen?
- Wat is de status van het regelen van die natuurvergunningen?
- Er komt een nieuw teeltseizoen aan. Is de verwachting dat er voor die tijd (zeg, begin maart) natuurvergunningen zijn afgegeven? Of dat er nieuwe ontwikkelingen in dit dossier zijn?
- De uitspraak van de Raad van State dateert van 2 april vorig jaar. Waarom duurt het zo lang voor dit geregeld is?

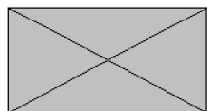
Het zou fijn als het lukt om uiterlijk morgen aan het einde van de dag een reactie te hebben.

Alvast bedankt voor je reactie!

--

5.1.2e

Binnenlandverslaggever NU.nl

[DPG Media](#) [LinkedIn](#) [Facebook](#) [Twitter](#) [Instagram](#)

Van der Madeweg 40
1114 AM Amsterdam

M 5.1.2e

5.1.2e@nu.nl

dpgmedia.nl

< 5.1.2e @ gelderland.nl>; 5.1.2e) < 5.1.2e @ overijssel.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @ friesland.nl>;
5.1.2e @ gelderland.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @ gelderland.nl>; 5.1.2e @ gelderland.nl; 5.1.2e
< 5.1.2e @ gelderland.nl>
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @ ipo.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @ ipo.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @ ipo.nl>; 5.1.2e
5.1.2e < 5.1.2e @ ipo.nl>

Onderwerp: Vragen NOS en regionale media gewasbeschermingsmiddelen

Hoi Allemaal,

Vandaag zijn er vragen binnen gekomen vanuit de NOS en regionale media over gewasbeschermingsmiddelen. Vanuit IPO hebben wij een gemeenschappelijk antwoord voor jullie geformuleerd die vanuit zowel de centrale communicatie (IPO) als jullie kunnen gebruiken ter aanvulling op eventuele aanvullende antwoorden die jullie als provincie willen geven. Het lijkt er trouwens op dat de regionale media meerdere en aanvullende vragen kunnen stellen. Vanuit IPO centraal 5.1.2e is er contact met jullie communicatie collega's. Mocht je iemand intern nog missen in de mailing graag deze naar hen doorsturen.

Algemene reactie:

Provincies werken gezamenlijk en in afstemming met het Rijk, gemeenten en waterschappen aan het dossier gewasbeschermingsmiddelen. Vanuit het IPO coördineren zij de inzet op waterkwaliteit, natuur en een gezonde leefomgeving en stemmen zij het handhavingsbeleid af. Provincies pleiten ervoor dat bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen ook de effecten op Natura 2000-gebieden worden meegewogen. Dit past in de bredere gesprekken over veranderend grondgebruik en verantwoord gebruik van deze middelen.

Gestelde vragen

1. Is er al provinciaal beleid ontwikkeld t.a.v. sierteelt?
2. Wat doet GS n.a.v. de uitspraak in Sevenum die bepaalt dat de Nederlandse wet burgers onvoldoende beschermt voor de toelatingsprocedure van pesticiden en dat een teler er niet zonder meer vanuit mag gaan dat de stoffen die hij gebruikt veilig zijn voor de omgeving en dat daarom die stoffen niet gebruikt mogen worden in de nabijheid van een woonwijk?
3. Wat doet GS met de RvS-uitspraak die bepaalt dat een teler moet aantonen dat er geen schadelijke effecten zijn voor omliggende Natura2000-gebieden en als dat niet lukt hij alsnog een natuurvergunning moet aanvragen. Is er een inventaris gemaakt welke telers dit betreft en hoever
4. is men in dit proces gevorderd?
5. Hoe is – los van een eventuele natuurvergunning – de vergunningverlening aan lelietelers geregeld?
 1. Hoeveel vergunningen zijn er verleend?
 2. Wat bepalen die vergunningen precies?
 3. Hoe lang zijn ze geldig?
 4. Wie houdt toezicht op de naleving van deze vergunningen?

Antwoorden

1. In interprovinciaal verband wordt op dit moment geen beleid ontwikkeld t.a.v. sierteelt. Drenthe heeft dit wel gedaan: <https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2025/25-juni/09:30/BELEIDSNOTITIE-LELIETEELT-DRENTHE-STATENSTUK-2025-32/PS090725-Cie250625-2025-32-Bijlage-Beleidsnotitie-lelieteelt-COMPL.pdf>. Andere provincies hebben wel beleid ontwikkeld of zijn daarmee bezig, maar dit is veelal breder dan alleen sierteelt.
2. Provincies roepen de minister op om het toelatingsbeleid door het Ctgb opnieuw te bezien in het licht van die uitspraak en ook in het licht van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van 2 april over de mogelijke gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000-gebieden.
3. Door provincies wordt op dit moment verkend hoe telers kunnen aantonen dat significante effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Er is geen inventarisatie gedaan welke telers dit betreft, maar de NVWA heeft zicht op welke middelen door welke telers worden gebruikt.
4. Er is geen specifieke vergunningverlening voor lelietelers. De vergunningverlening geldt voor Natura 2000-activiteiten in het algemeen, dat wil zeggen activiteiten waarvoor significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Wij weten niet van vergunningverlening aan lelietelers voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Met vriendelijke groet,

465959

0017

5.1.2e

Interprovinciaal Overleg

Procesmanager Toezicht en
Handhaving

Herengracht 23

2511EG Den Haag

Tel: 5.1.2e

Email: 5.1.2e@ipo.nl

Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de [IPO-Newsroom](#)

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2e <5.1.2e@ipo.nl>

Verzonden: maandag 8 september 2025 11:47

Aan: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e@drenthe.nl; 5.1.2e; 5.1.2e@fryslan.frl; 5.1.2e@fryslan.frl; 5.1.2e@provincie-utrecht.nl; 5.1.2e@provincie-utrecht.nl; 5.1.2e@minInv.nl; 5.1.2e@minInv.nl; 5.1.2e@ gelderland.nl; 5.1.2e@ gelderland.nl; Bruin, drs. C. de (5.1.2e); 5.1.2e@minInv.nl

CC: 5.1.2e 5.1.2e

Onderwerp: Afstemming gewasbescherming

Tijd: maandag 15 december 2025 11:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

[Nu deelnemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 5.1.2e

Wachtwoordcode: 5.1.2e

Inbellen via telefoon

5.1.2e # Nederland, Amsterdam

[Een lokaal nummer zoeken](#)

Telefonische vergadering-id: 750 451 126#

Deelnemen op een apparaat voor videovergaderingen

Tenantsleutel: 5.1.2e@t.plcm.vc

Video-id: 5.1.2e

[Meer informatie](#)

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#) | [Pincode voor inbellen opnieuw instellen](#)

Wees er van bewust dat informatie in deze meeting kan worden opgenomen of gefotografeerd.

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @pzh.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @pzh.nl]
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @pzh.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e @pzh.nl]; Zuidholland
Contactcentrum [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Mon 11/3/2025 4:05:34 PM
Subject: Reactie gevraagd - Natura 2000 - PZH-CC-2510 1413 brief [redacted] 5.1.2e [redacted] Hoeksche Waard
Received: Mon 11/3/2025 4:05:34 PM
[image002.png](#)
[image001.jpg](#)
[~WRD0001.jpg](#)
[Krijg de kanker maar.docx](#)
[Contactformulier Zuid-Holland.eml](#)
[Contactformulier Zuid-Holland.eml](#)
[Krijg de kanker maar.docx](#)
[FW Melding voor uw organisatie. Doorgestuurd door de Provincie Zuid-Holland PZH-CC-2510 1413.eml](#)

Hoi [redacted] 5.1.2e ,

[redacted] 5.2.1 [redacted] 5.1.2e .

De brief is weer duidelijk, de provincie doet maar.

Ze volgt de provinciale politiek op de voet, het WOO-verzoek over de besluitvorming wasplaatsen wordt al aangekondigd.

Graag even overleg of we hier nog op reageren, of verwijzen naar onze vorige reactie.

Groeten [redacted] 5.1.2e

Van: Contactcentrum Provincie Zuid-Holland <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: maandag 3 november 2025 15:33
Aan: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: Reactie gevraagd - Natura 2000 - PZH-CC-2510 1413

Melding PZH-CC-2510 1413

Beste collega,

Het Contactcentrum heeft onderstaande melding ontvangen:

Aanmelder

Naam: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e

E-mailadres: [redacted] 5.1.2e @Hotmail.nl

Telefoonnummer: -

Omschrijving:

Natura 2000

Tijdstip
aangemeld:

30-10-2025 05:21

CC actie's tot nu
toe:

03-11-2025 15:32 [redacted] 5.1.2e :

Goedemiddag [redacted] 5.1.2e,

Ik zie dat je in de cc bent meegenomen.

Kan ik hieruit opmaken dat jij onderstaande melding in behandeling neemt, zo ja zou jij ons een terugkoppeling geven wanneer wij de melding mogen sluiten?

Dank alvast!

Groet,

[redacted] 5.1.2e

Oorspronkelijke
melding:

Contactformulier met de volgende gegevens is ontvangen.

Overzicht van de ingevulde gegevens Je persoonlijke gegevens

Naam [redacted] 5.1.2e

E-mailadres [redacted] 5.1.2e @Hotmail.nl

Telefoonnummer

Je vraag

Stel je vraag Zie bijlage

Stuur eventueel 1 of meer bijlagen mee

Bijlage krijg de kanker maar.docx

Gegevens controleren

Ik heb alle gegevens correct en volledig ingevuld Ja

Details van het ingeleverde formulier

Inleverdatum 30-10-2025 05:12:59

Referentie 23250

Product id 35

Product naam Contactformulier

Aantal bijlagen 1

Bijlage(n)

- Krijg de kanker maar.docx (13.39 KB)

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Het Contactcentrum zorgt dat iedere melder binnen de vastgestelde termijn antwoord krijgt. Wij verzoeken je vriendelijk om vóór 17-11-2025 08:43 een inhoudelijk antwoord naar het Contactcentrum te mailen, zodat we dit antwoord op tijd naar de melder kunnen sturen.

Indien je liever zelf een reactie stuurt naar de melder, ontvangen wij graag een cc'tje van die beantwoording, zodat wij de melding kunnen afsluiten. Vermeld in beide gevallen het meldingsnummer PZH-CC-2510 1413 in het onderwerp van je e-mail.

Mocht dit onderwerp niet bij jou thuis horen, laat het ons dan per e-mail weten in verband met de beantwoordingstermijn.

465045

0018

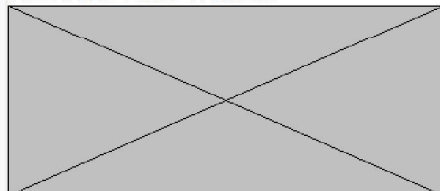
Het Contactcentrum heeft de melder een ontvangstbevestiging gestuurd.

Bij vragen hierover kun je contact opnemen met het Contactcentrum onder vermelding van het meldingsnummer PZH-CC-2510 1413 in het onderwerp van de e-mail.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Contactcentrum
Provincie Zuid-Holland

T 070 441 6622

E zuidholland@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

Om jouw recht op privacy te waarborgen gaan wij uiterst zorgvuldig en vertrouwelijk om met jouw persoonsgegevens. Uiteraard houden wij ons aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Onze privacyverklaring is van toepassing op alle persoonsgegevens die wij van jou verwerken voor onze dienstverlening. Meer informatie vindt je hier: [Privacyverklaring en disclaimer](#)

Datum 30 oktober 1949

De Raad van State vindt de bewijzen voor de gevaren van pesticiden zo duidelijk, dat zij begin april heeft geoordeeld dat Natura 2000-gebieden onder het voorzorgsprincipe vallen. Dat wil zeggen dat uit voorzorg moet worden aangenomen dat een natuurvergunning nodig is, ook al is niet aangetoond dat pesticiden schade veroorzaken. 'Het is duidelijk dat er effecten kunnen zijn', stelt de Raad in haar vonnis, en de overheid moet de natuur daarvoor beschermen.

De provincie ZH trekt steekt een grote middelvinger op naar de RvS en laat de boeren in de HW gewoon doorgaan met het spuiten van gewasbeschermingsmiddelen in de buurt van Natura-2000 gebieden. Wel gaat de provincie ZH diezelfde boeren enkele miljoenen subsidie geven voor het bouwen van wasplaatsen voor landbouwvoertuigen. Binnenkort zal een WOO verzoek worden ingediend om alle gegevens over deze verstrekte subsidie boven tafel te krijgen.

DE BOEREN HEBBEN VAN DE HW REEDS EEN GROTE GIFBELT GEMAAKT. (ZIE DE GLYSOFAAT HOTSPOTS IN DE HW)

In feite zegt de provincie ZH tegen de inwoners van de HW:

KRIJG DE ALS, KANKER EN PARKINSON MAAR. DE BOEREN IN DE HW MOETEN GEWOON DE HW KUNNEN VERGIFTIGEN!

MENSEN STUUR DIT DOOR NAAR IEDEREEN DIE JE KENT

To: zuidholland@pzh.nl[zuidholland@pzh.nl]
From: noreply@zuid-holland.nl
Sent: Thur 10/30/2025 4:13:07 AM
Subject: Contactformulier Zuid-Holland
Received: Thur 10/30/2025 4:13:07 AM
[img/email-logo.png](#)
[Krijg de kanker maar.docx](#)

Contactformulier met de volgende gegevens is ontvangen.

Overzicht van de ingevulde gegevens

Je persoonlijke gegevens

Naam 5.1.2e
E-mailadres 5.1.2e @Hotmail.nl

Telefoonnummer

Je vraag

Stel je vraag Zie bijlage

Stuur eventueel 1 of meer bijlagen mee

Bijlage krijg de kanker maar.docx

Gegevens controleren

Ik heb alle gegevens correct en volledig ingevuld Ja

Details van het ingeleverde formulier

Inleverdatum	30-10-2025 05:12:59
Referentie	23250
Product id	35
Product naam	Contactformulier
Aantal bijlagen	1

Bijlage(n)

- Krijg de kanker maar.docx (13.39 KB)

www.zuid-holland.nl/contact

Krachtig Zuid-Holland

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Thur 4/17/2025 10:01:23 AM
Subject: FW: Uitspraak Raad van State Lelieteel N2000 burgerbrief
Received: Thur 4/17/2025 10:01:23 AM
[PO Economie natuur Burgerbrief uitspraak Raad van State lelieteeltnatuurbeschermingswetvergunning WL.docx](#)

Ha 5.1.2e [redacted],

Nog wat achtergrond van 5.1.2e [redacted] en 5.1.2e [redacted]. Ik heb 5.1.2e [redacted] al geïnformeerd en aangegeven dat hij even contact moet zoeken met ons/ 5.1.2e [redacted] als hij vanuit de bollen iets hoort.

Groet!

5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted]
Provincie Zuid-Holland
5.1.2e [redacted]
Ma, di, do, vr bereikbaar

Van: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 16:11
Aan: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
CC: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteel N2000 burgerbrief

Dag 5.1.2e [redacted] e.a.,

Hierbij de PO-notitie met enkele suggesties van mij. Ik moet bekennen de uitspraak nog niet te hebben bestudeerd, maar de strekking ervan is me wel duidelijk.

De kanttekeningen van 5.1.2e [redacted] hieronder kan ik wel plaatsen en waarderen, maar helaas is de regelgeving rondom natuur nogal rigide. Activiteiten met een *mogelijk* negatief effect op Natura 2000 *zijn* vergunningplichtig, daarin hebben we geen keuze.

Groet,

5.1.2e [redacted]

Van: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 15 april 2025 15:33
Aan: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
CC: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Onderwerp: Re: Uitspraak Raad van State Lelieteel N2000 burgerbrief

Beste collega's

Volgens mij vraagt de burgerbrief ook een agendering in het PO Landbouw bij Frank Rijkaart. In de brief wordt verwezen naar de akkerbouw in de Hoekse Waard. De brieven heeft de intentie om op z'n minst de aardappelteelt te betrekken. Daarmee komt het in de context van een breed agrarisch belang voor de vollegronds land- en tuinbouw en het raakt aan de Voedselzekerheid PO Mariette van Leeuwen.

Inhoudelijk:

- Het via vergunningverlening beperken van het gebruik van gewasbescherming leidt tot grotere oogstrisico's heeft een aanzienlijke doorwerking op het rendement van agrarische bedrijven.
- De footprint per kg product van Nederlandse landbouwgewassen is kleiner dan de footprint in de landen waarvuit wij voedsel importeren.

- Bij verplaatsing van de productie naar het buitenland groeit de milieubelasting op mondiale schaal. De verspreiding van slecht afbreekbare stoffen zoals Pfas, gewasbescherming en medicijnen is wereldwijd. Ook op de Zuidpool worden de stoffen aangetroffen. Er is een slecht grijpbaar verband tussen lokale toepassing en lokale meting van vervuiling.
- Gezien het bovenstaande: Het is de vraag of vergunningverlening in dit geval een effectief middel is voor het doel: minder of zelfs geen gewasbeschermingsmiddel of residu in het lokale milieu of in ons voedsel.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 15 april 2025 15:05

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: Uitspraak Raad van State Lelieteeft N2000 burgerbrief

Beste 5.1.2e,

Bij het KCC is een burgerbrief binnengekomen naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State over de lelieteelt in Drenthe. Via de bestuursadviseur van Meindert is het verzoek bij mij binnengekomen voor een antwoord.

Het dossier gewasbeschermingsmiddelen raakt aan verschillende portefeuilles in dit huis. Voor de beantwoording heb ik nu het voortouw genomen vanwege mijn kennis van het dossier vanuit waterkwaliteit. In IPO-verband start binnenkort een verkenning naar mogelijke interprovinciale beleidsvorming gewasbeschermingsmiddelen (zie bijlage).

Bijgevoegd een concept oplegger voor het PO van Meindert, ook te gebruiken voor PO Berend. NB het dossier raakt ook aan portefeuilles Arne en Frank.

Als bijlage bijgevoegd de brief van 5.1.2e

Kunnen jullie kijken naar de oplegger voor het PO? Ik heb er een te volgen lijn ingezet, maar nog geen conceptbrief (die komt later). Ik ga er vooralsnog vanuit dat het specifieke onderwerp gewasbeschermingsmiddelen en natuurbeschermingswet vervolgens bij natuur wordt opgepakt.

Voor de IPO-verkenning moeten intern nog afspraken worden gemaakt over wie, hoe wat en waar (geen enkele provincie heeft een dossierhouder/ster gewasbeschermingsmiddelen in brede zin).

Graag z.s.m. reactie zodat de oplegger nog richting Meindert kan.

Groeten 5.1.2e

To: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
From: 5.1.2e
Sent: Thur 5/15/2025 7:16:41 AM
Subject: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief
Received: Thur 5/15/2025 7:16:41 AM

Hoi 5.1.2e,

5.1.2e, zoals eerder gemaïld ga ik ervanuit dat jij samen met 5.1.2e een conceptantwoord opstelt. Ik wil nog wel meekijken vanuit de inhoud, maar initiatief ligt bij jullie. Als dat niet lukt voor vanmiddag 12:00 uur, dan moet het naar een volgend PO (zie onderstaande mail 5.1.2e).

Groeten 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 14 mei 2025 20:54
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

5.1.2e,

Vandaag (woensdagen) ben ik vrij, maar omdat ik morgenochtend extern zit wilde ik nu alvast de PO stukken doornemen. Ik zie dat de beantwoording van de burgerbrief maandag as op de PO Natuur agenda staat. Heb jij 5.1.2e inmiddels gesproken? Deadline voor aanleveren is donderdag 12u.

Groet, 5.1.2e

5.1.2e
Coördinator Natura 2000
Provincie Zuid-Holland
5.1.2e
Ma, di, do, vr bereikbaar

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 13 mei 2025 11:51
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
<5.1.2e@pzh.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

5.1.2e,

Dank voor al het werk dat jij hebt verzet met de rondgang langs de PO's. Vanuit Natura 2000 is dit voor ons een nieuw onderwerp en wij hebben dan ook zeer weinig kennis over gewasbeschermingsmiddelen.

Ik meen me te herinneren dat we gisteren hebben afgesproken dat jij 5.1.2e zou vragen voor de beantwoording van de burgerbrief. Voor het werkgroepje heb ik 5.1.2e gevraagd om deel te nemen vanuit natuur. Zij zit ook bij IPO in de werkgroep N2000 en wordt dus ook vanuit die kant op de hoogte gehouden.

Groet, 5.1.2e

5.1.2e
Coördinator Natura 2000
Provincie Zuid-Holland
5.1.2e
465051, vr bereikbaar

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 13 mei 2025 09:31

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Sluit me aan bij 5.1.2e. Goed idee!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do
Elke dag beter. Zuid-Holland

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 13 mei 2025 09:29

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: Re: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Akkoord met de aanpak en het werkgroepje.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: maandag 12 mei 2025 17:17

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Beste 5.1.2e,

Vandaag hebben we het rondje van vier gedeputeerden afgerond over de burgerbrief n.a.v. de uitspraak over de Raad van State over de lelieteelt.

De gedeputeerden zijn akkoord met beantwoording conform de lijn in de oplegger. Berend had nog als aanvullende aandachtspunten:

- De zorgen van de 5.1.2e. Daar moeten we een mooie zin over dichten die de zorgen wel benoemd, maar er geen “rechten” aan ontleend.
- Daarnaast noemde Berend het aspect “drukfactoren”. Die komt denk ik wel terug in het bredere dossier, of we daar wat mee kunnen in de antwoordbrief weet ik nog niet (N2000- gebied in de burgerbrief is het Haringvliet).
- Tevens benoemde Berend de vertrouwelijke terugkoppeling vanuit Drenthe (BAC), met voor mij toch onverwacht voorstellen tot stevige maatregelen (zal ik morgen in de IPO-KRW-expertgroep navraag naar doen, en/of bij de collega van Drenthe van vanmorgen in het interview over het Nationaal actieplan gewasbescherming).
- Arne heeft voorgesteld om een D-memo op te stellen voor GS, waarin de problematiek rond gewasbeschermingsmiddelen breed wordt aangevlogen. Mijn eerste idee is:
 - Schets van de opgaven/verplichtingen vanuit verschillende domeinen en de huidige rol van de provincie daarbij.
 - Inzet provincie in IPO-verband: inspelen op lopende IPO-actie gewasbeschermingsmiddelen.
 - Wat verwachten we van andere actoren, met name het rijk (voor rijksbeleid: zie Toekomstvisie gewasbescherming 2030, Uitvoeringsprogramma toekomstvisie, Geactualiseerd Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2022 t/m 2025 (=> uitvoeringsprogramma behorende bij de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen) en recente brief minister LVVN.
 - Korte risicoanalyse. Bij de KRW gaat dat over niet halen doelen, bij natuur over mogelijke consequenties uitspraak Raad van State (vergunningplicht). Voor betrokken sectoren, mogelijke gevolgen voor teelt en bedrijfsvoering.

Werkverdeling:

- Ik stel voor dat 5.1.2e een opzet voor de antwoordmail maken.
- Ik zal een nadere outline van het D-memo opstellen en deze daarna met jullie delen. buiten verzoek
buiten verzoek Dus even zien hoe ver we komen voor die tijd.
- Werkgroepje: ik stel voor dat 5.1.2e natuur vertegenwoordigen, 5.1.2e landbouw/akkerbouw, 5.1.2e de bollenteelt en ik de glastuinbouw. Boomteelt missen we dan nog, maar in dit stadium zie ik dat als algemeen KRW-opgave. Voor specifieke vragen zal ik 5.1.2e direct benaderen. Vanuit de sectoren kunnen 5.1.2e en 5.1.2e dan reflectie geven.
- Zijn jullie akkoord met bovenstaande?

Nog ter informatie: a.s. donderdag is in de Tweede Kamer commissiedebat gewasbeschermingsmiddelen, o.a. over brieven van Meten = Weten en PAN:

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2025A02864 (van 17:45 tot 21:45, dus met bord op schoot). De uitspraak van de Raad van State zal denk ik ook aan de orde komen.

Groeten 5.1.2e

Aan: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
CC: Secretariaat [redacted] van leeuwen <secrvanleeuwen@pzh.nl>
Onderwerp: FW: ibabs - Verdiepingssessie (BAC LG -IPO)

Beste [redacted],
Zie hieronder asjb, annotaties voor BAC Mariette van Leeuwen.
Groet [redacted]
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Ondersteunend Medewerker beleid Team ZH-PLG & Team Stikstof
Coördinator Interprovinciaal Overleg Landelijk Gebied en MfN Mediator
Domein Water, Klimaat & Natuur
T: [redacted]
Provincie Zuid-Holland | Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

Krachtig Zuid-Holland.

Van: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 17 september 2025 12:07
Aan: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: ibabs - Verdiepingssessie (BAC LG -IPO)

Ik zou in eerste instantie [redacted] : 5.1.2e hiervoor vragen.
Groeten [redacted]

Van: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 17 september 2025 11:11
Aan: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
CC: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: FW: ibabs - Verdiepingssessie (BAC LG -IPO)
Urgentie: Hoog

Hi [redacted], is dit ook voor jou?
Dank en groet [redacted]

Van: Secretariaat Mariette van leeuwen <secrvanleeuwen@pzh.nl>
Verzonden: woensdag 17 september 2025 10:18
Aan: [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>; [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>; [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
CC: Floor de Vries <5.1.2e@pzh.nl>; [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>; [redacted] <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: FW: ibabs - Verdiepingssessie (BAC LG -IPO)

Goedemorgen allen,

Zie hieronder de reactie vanuit TEAM ZH-PLG op de komende verdiepingssessie Gewasbeschermingsmiddelen.

Deze verdiepingssessie BAC LG staat 25 september in de agenda van Mariette.
Is hiervoor voorbereiding nodig voor Mariëtte en zo ja kunnen jullie dit onderling afstemmen en zorgen dat deze morgen voor 12.00 uur in iBabs staat?
Ik ben nog niet voldoende thuis in PO landbouw om de exact juiste mensen aan te sluiten. Alvast mijn excuus

hiervoor □*
465053

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Bestuursassistent van gedeputeerde Mariëtte van Leeuwen

Financiën, Coördinatie ZH-PLG, EU-Internationaal, Gezond & Welzijn, Communicatie en Participatie & Public Affairs

M 5.1.2e

E secrvanleeuwen@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1 | 2596AW Den Haag

Postadres: Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

Werkdagen: ma, di, wo, do en vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: woensdag 17 september 2025 10:10

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: RE: ibabs - Verdiepings sessie (BAC LG -IPO)

Dank je. Weet je ook of team landbouw hierop is aangesloten? Wij zijn dat in ieder geval niet vanuit het ZH-PLG.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: woensdag 17 september 2025 09:03

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: RE: ibabs - Verdiepings sessie (BAC LG -IPO)

Gewasmiddelenbescherming, ik heb het aangepast in de outlooktitel voor ibabs.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Bestuursassistent van gedeputeerde Mariëtte van Leeuwen

Financiën, Coördinatie ZH-PLG, EU-Internationaal, Gezond & Welzijn, Communicatie en Participatie & Public Affairs

M 5.1.2e

E secrvanleeuwen@pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1 | 2596AW Den Haag

Postadres: Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag

Werkdagen: ma, di, wo, do en vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Verzonden: woensdag 17 september 2025 08:30

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>

Onderwerp: RE: ibabs - Verdiepings sessie (BAC LG -IPO)

Hi 5.1.2e,

465053

0023

Weet jij wat er op deze datum op de agenda staat?

25 september: heb ik geen onderwerp van gezien

2 oktober: provinciale maatregelen gericht op emissiereductie en natuurherstel

9 oktober: verkenning ruimtelijke principes LG

Groet,

5.1.2e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl> Namens Mariëtte van Leeuwen

Verzonden: dinsdag 16 september 2025 08:31

Aan: meeting@ibabs.eu; 5.1.2e | 5.1.2e

CC: Priscilla Speijer; 5.1.2e | Floor de Vries; 5.1.2e

Onderwerp: ibabs - Verdiepings sessie (BAC LG -IPO)

Tijd: donderdag 25 september 2025 10:00-11:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: digitaal

To: 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl];
5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl];
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @pzh.nl];
From: 5.1.2e
Sent: Thur 4/10/2025 12:39:01 PM
Subject: RE: Verzoek NVWA om te praten over KRW/water engewasbeschermingsmiddelen
Received: Thur 4/10/2025 12:39:01 PM

Ha 5.1.2e,

Tot op heden hebben wij geen aanknopingspunten om hierin mee te draaien, zoals 5.1.2e zelf al aangeeft, is er weinig bekend over de effecten. We willen wel graag op de hoogte worden gehouden. Ik begreep ook dat er via woordvoering al vragen waren binnen gekomen over handhaving, en dat er in andere provincies al handhavingverzoeken zijn gedaan.

Groet, 5.1.2e

5.1.2e
5.1.2e
Provincie Zuid-Holland
5.1.2e
Ma, di, do, vr bereikbaar

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: vrijdag 4 april 2025 13:19
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: FW: Verzoek NVWA om te praten over KRW/water en gewasbeschermingsmiddelen

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

In algemene zin lijkt het mij super zinvol om de effecten van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000 bij dit soort gesprekken te betrekken. Zeker in het verlengde van de uitspraak RvS die 5.1.2e al aanhaalt. Het blijkt keer op keer dat dit een grote onbekende vlek is. Dat zie je ook terug in de uitspraak van de RvS: het is niet onderzocht óf er een effect is op natuur, maar gegeven dat de stoffen in het N2000 gebied aangetroffen worden is niet uit te sluiten dat het wel een probleem is. En dat niet kunnen sluiten is een knelpunt gegeven de VHR en vergunningverlening daarvoor. Het voelt als wachten totdat we de eerste casus in ZH hebben. Zoals bij de bollenstreek. Lijkt me dus super zinvol als RVO en/of NVWA hier aandacht voor kunnen hebben. Ik heb niet 100% scherp wat hun rol in dat krachtenveld is, maar de NVWA zal via handhaving weleens een sleutelrol kunnen spelen.

5.1.2e en 5.1.2e hoe zien jullie dit en kan jullie team dit oppakken? Hebben jullie daarbij iets van mij nodig?

Groet,
5.1.2e
Domein Water, Klimaat en Natuur
M 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: vrijdag 4 april 2025 11:29
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: Re: Verzoek NVWA om te praten over KRW/water en gewasbeschermingsmiddelen

Ha 5.1.2e en anderen,

Dank voor je reactie en fijn als je mee wilt doen. Goed om te weten dat jullie ook al spreken met RVO. Ben benieuwd of beide 465055 van elkaars acties op de hoogte zijn, maar afijn.

5.1.2e zie mail van 5.1.2e hieronder waarin hij relatie met Natuur / N2000 benoemd. Ik benut jou maar even als ingang. Wil jij beoordelen of jullie bij Natuur hier iets mee willen/moeten en zo ja, wie?

Groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: donderdag 3 april 2025 12:21
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek NVWA om te praten over KRW/water en gewasbeschermingsmiddelen

Hoi 5.1.2e,

Ik zag het bericht van 5.1.2e net ook. In de concept Statenvragen die maandag bij Arne liggen verwijs ik ook (weer) naar de rol van de NVWA. Tot nu toe een redelijke black box voor ons, terwijl ze aan het begin van de keten een belangrijke rol hebben. In de tekst in Teams spreekt men over “boeren”, in de vragenlijst over agrarische sector.

A.s. maandag hebben 5.1.2e en ik een gesprek met RVO (interview in opdracht van LVVN). Dit gaat alleen over gewasbeschermingsmiddelen, uitvraag NVWA is zo te lezen breder (ook mest, biociden).

Gezien de uitspraak gisteren van de Raad van State over de lelieteelt misschien ook relevant voor de collega's van natuur (in het kort RvS is van opvatting dat bij de lelieteelt met (mogelijke) gevolgen voor N2000 een natuurbeschermingswetvergunning verplicht is als het gaat om het beoordelen van mogelijke negatieve gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen).

<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/april/meer-onderzoek-gewasbeschermingsmiddelen/>

Gezien bovenstaande wil ik wel meedoen aan het gesprek.

Groeten 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Verzonden: donderdag 3 april 2025 11:59
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>
Onderwerp: Verzoek NVWA om te praten over KRW/water en gewasbeschermingsmiddelen

Ha collega's,

Met het risico dat jullie dit bericht vanuit het IPO al via een andere route hebben ontvangen, vraag ik toch even aandacht hiervoor. Voor de water/KRW collega's: willen jullie meedoen aan dit gesprek met de NVWA? Voor de landbouw collega's: weet dat dit 465055¹ beantwoording van Statenvragen verwijzen we vaak naar het NVWA als het gaat om gebruik van

Groet,

5.1.2e

Beste collega's,

Weer een uitvraag met een verzoek om gesprekspartners. Dit keer van de NVWA. Zij willen een strategisch reflectief document schrijven over het verbeteren van de waterkwaliteit en de partijen die daaraan bij kunnen dragen. Hieronder kunnen jullie de insteek van de NVWA lezen. Als je wilt deelnemen aan een gesprek met de NVWA kan je je bij mij opgeven. In de bijgevoegde link (zie helemaal onderaan) vinden jullie de vragenlijst van de NVWA. De uitvraag is ook uitgezet bij de VTH en Landelijke Gebied collega's. Aangezien dit onderwerp aan de individuele provincies is om hier invulling aan te geven, is een inbreng vanuit IPO niet aan de orde.

Uitvraag NVWA:

De waterkwaliteit in Nederland staat onder druk. Het grond- en oppervlaktewater bevat te veel meststoffen, bestrijdingsmiddelen, PFAS, medicijnresten, microplastics en andere schadelijke stoffen. De NVWA levert met haar toezicht een bijdrage aan het verbeteren van de waterkwaliteit in Nederland. Dit doen we via ons toezicht op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, biociden en mest door boeren. Maar wat is nou de invloed van het gebruik van deze middelen door boeren op de waterkwaliteit in Nederland? Wat zijn hierbij de grootste risico's? En hoe draagt de bestaande wet- en regelgeving en ons toezicht daarop bij aan waterkwaliteit? Welke stakeholders kunnen hun steentje bijdragen aan een betere waterkwaliteit? Daarover gaat de NVWA een strategisch reflectief document schrijven.

In dat kader hebben we intern bij de NVWA een behoorlijk aantal collega's gesproken. Ook zijn we extern gesprekken aan het voeren. Zijn provincies bereid om vanuit hun kennis met ons het gesprek aan te gaan?

Het strategisch reflectiedocument wat we gaan opstellen staat los van de versterking van toezicht en handhaving.

1. Het doel is signaleren en agenderen.
2. Het document wordt openbaar gemaakt op de website van de NVWA en gedeeld met de buitenwereld.
3. De input wordt feitelijk verwerkt. Degenen die input leveren zal worden gevraagd om te checken op juistheid.
4. Deadline is eind april.

Link naar de [vragenlijst NVWA](#)

To: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl
From: 5.1.2e
Sent: Tue 11/4/2025 7:33:30 AM
Subject: Re: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen
Received: Tue 11/4/2025 7:33:30 AM

Hoi 5.1.2e,
Er zullen inderdaad altijd verschillen ontstaan. Ik weet niet wie het punt van gelijk speelveld heeft ingebracht (staat niet in verslag), 5.2.1
Groeten 5.1.2e

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verstuurd: maandag, november 3, 2025 1:00:22 p.m.
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: RE: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen

Ha 5.1.2e,

5.1.2e dank voor het toesturen van de documenten. Misschien off-topic maar uit nieuwsgierigheid heb ik de IPO-beslispunten globaal doorgenomen. Mijn eerste indruk is dat een volledige afstemming tussen provincies op dit thema tot spanningen zal leiden, vooral gezien de uiteenlopende regionale omstandigheden en beleidsaccenten.

Bij beslispoint 1d (“*creëren van een gelijk speelveld voor de agrarische sector tussen provincies*”) plaats ik een groot vraagteken. Een dergelijk gelijk speelveld is in de praktijk nauwelijks haalbaar. De verschillen in bodemtypes, teelten, nabijheid van Natura 2000-gebieden, drinkwaterwinningen en woonkernen maken dat provincies onvermijdelijk verschillende keuzes zullen (moeten) maken.

We zien dit nu al bijvoorbeeld bij het mestbeleid (8^e actieprogramma) in zandgebieden, waar op zandgrond aanzienlijk strengere regels gehanteerd moeten worden. Iets vergelijkbaars zal ook ontstaan bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de ruimtelijke beperkingen daaromheen.

Ik ben benieuwd welke provincies dit punt hebben ingebracht. Belangrijk lijkt mij om te voorkomen dat IPO-benadering te theoretisch wordt. Gelijk speelveld v.w.b. inzet van gewasbeschermingsmiddelen is onmogelijk tenzij er geen keuzes gemaakt gaan worden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact
465056

0025

Werkdagen: ma, di, wo, do
Elke dag beter. Zuid-Holland

Van: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Verzonden: maandag 3 november 2025 11:42

Aan: [redacted] 5.1.2e 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e

<[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen

Hallo [redacted] 5.1.2e,

Aanvullend op de reactie van [redacted] 5.1.2e nog kort een antwoord op de vragen die je stelde irt N2000:

1. Of er op dit moment binnen de provincie Zuid-Holland onderzoek plaatsvindt naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en specifiek het effect daarvan op Natura 2000-gebieden;
Nee, er wordt geen specifiek onderzoek uitgevoerd op dit moment. In IPO verband is afgesproken om hier gezamenlijk onderzoek naar te (gaan) doen.
2. Indien dat het geval is op welke specifieke teelten of gewasbeschermingsmiddelen dit onderzoek zich richt;
n.v.t.
3. Of men zoning toepast (specifiek gelet op afstand Natura 2000-gebieden) met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
Vanuit SANE (samenhangende aanpak natuur en economie)/ZHPLG (zuid-hollands programma landelijk gebied) wordt wel onderzocht voor welke drukfactoren een overgangszone rondom N2000 nuttig/noodzakelijk zou zijn. Gewasbeschermingsmiddelen zijn daar nog niet in betrokken. Vanuit N2000 zijn er nu geen specifieke, aanvullende regels gesteld.
4. Of beleid bestaat met betrekking tot bestaand gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In welke gevallen kan een teler die al voor aanwijzing van een natuurgebied op grond van een andere toestemming dan een natuurtoestemming nog steeds een beroep doen op bestaand gebruik?

In principe kunnen telers daar nog steeds een beroep op doen zolang niet expliciet is vastgesteld dat gewasbeschermingsmiddelen een knelpunt vormen voor het halen van de instandhoudingsdoelen (dan zijn nl passende maatregelen noodzakelijk). Ik heb wel twijfels in hoeverre er juridisch gezien nog sprake kan zijn van bestaand gebruik, omdat dan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sinds de aanwijzing van gebieden (habitatrictlijn meestal 2004, vogelrichtlijn kan teruggaan tot 1994) ongewijzigd, onafgebroken moet zijn geweest. Ik vermoed dat daar de afgelopen ruim 20 jaar wel wat wijzigingen zijn geweest. Bovendien lijkt de recente jurisprudentie breed geïnterpreteerd te moeten worden, wat zou betekenen dat voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sowieso een natuurtoets uitgevoerd moet worden.

In de BAC (bestuurlijke adviescommissie) Landelijk Gebied van 9 oktober is gesproken over gewasbeschermingsmiddelen, zie bijgevoegde stukken ter informatie. Ook is er een verdiepingssessie voor de BAC geweest op 25 september. De BAC heeft op 9 oktober besloten de voorgestelde lijn te volgen en wil graag eind nov/begin dec een extra overleg over gewasbeschermingsmiddelen waarvoor LVVN wordt uitgenodigd om een actuele stand van zaken te geven. Ik heb nog niet gezien dat er een extra overleg is gepland.

Groeten [redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>

Verzonden: maandag 3 november 2025 10:17

Aan: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e

[redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen

Beste [redacted] 5.1.2e,

Dank voor de heldere uiteenzetting! Prima elkaar op een later moment hierover te spreken.

Groeten,

Van: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Verzonden: vrijdag 31 oktober 2025 12:02

Aan: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>

CC: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>

Onderwerp: RE: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen

Beste [redacted] 5.1.2e,

Binnen de provincie is er (nog) geen beleid als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen en N2000. Of er zou de afgelopen vijf weken, net terug van vakantie, veel moeten zijn veranderd □* .

De stand van zaken is bij ons nu als volgt:

- Op 11 november wordt in GS een D-memo geagendeerd wat gaat over de problematiek rond gewasbeschermingsmiddelen in brede zin. Het gaat dan om de uitspraken van de Raad van State over de lelieteelt, uitspraken van rechtbanken over effecten op de gezondheid en het al veel langer spelende vraagstuk rond gewasbeschermingsmiddelen en waterkwaliteit (realiseren KRW-doelen).
- Ik zit zelf in het waterbeleid en ben betrokken bij het beleid voor de glastuinbouw. Vanuit die achtergrond en kennis van de regelgeving auteur van het D-memo, maar dus niet verantwoordelijk voor natuur/natura2000. Collega [redacted] 5.1.2e, zie c.c. is daarvoor samen met [redacted] 5.1.2e de contactpersoon. Aangezien een D-memo een vertrouwelijk stuk is kan ik dit niet delen. Wel kan ik zeggen dat in het D-memo wordt ingegaan op de gestelde problematiek.
- Waarschijnlijk bekend is dat in opdracht van IPO door FloLegal en Chemlegal een verkenning is gedaan over provinciale verantwoordelijkheden en gewasbeschermingsmiddelen. Begin oktober is in de Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk gebied het voorstel voor een IPO-verkenning/aanpak gewasbeschermingsmiddelen besproken. Op 20 november komt dit voorstel ook nog in de BAC Ruimte en Leefomgeving. Afstemming tussen provincies en lobby richting ministerie LNVN zijn onderdelen van deze aanpak.
- In het D-memo wordt ook verwezen naar de 80% Statenmededeling van de provincie Noord-Brabant over dit onderwerp. In deze mededeling worden diverse onderwerpen voor mogelijk beleid genoemd, zoals beter inzicht verwerven via monitoring in natuurgebieden.
- In september zijn collega [redacted] 5.1.2e van landbouw en ik bij de evaluatie van het Nationaal Actieplan gewasbeschermingsmiddelen geweest, een verplichting voor het rijk vanuit de EU-richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen. Daar is door gemeente Westerveld, bekend van de lelieteelt, nadrukkelijk aan LNVN gevraagd om meer ondersteuning vanuit het rijk als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid. Het is afwachten hoe een nieuwe minister daar mee omgaat.
- Ook vanuit de GGD krijg ik het signaal dat er steeds meer aandacht is voor gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid. Specifiek ging de vraag over zonering rond de glastuinbouw (te hanteren afstanden).
- Vanuit waterkwaliteit, mijn eigen domein, is de focus al lang gericht op het (zoveel mogelijk) realiseren van doelen van de Kaderrichtlijn water. De EU verlangt nadrukkelijk meer inzet van Nederland op dit dossier.

Met andere woorden, naast de specifieke problematiek van de handhavingverzoeken natuurbeschermingswetgeving, is het een breed dossier met veel in beweging.

Voor wat betreft vraag 4 is m.i. artikel 12 EU-richtlijn duurzaam gebruik van belang die een minimalisatie, c.q. een verbod bevat voor gebruik in specifieke gebieden, waaronder N2000. In de richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt tussen bestaande en/of relatief recent aangewezen gebieden, maar daar is vast jurisprudentie over. In een casus over gezondheid heeft het Hof in Den Bosch geconcludeerd dat de Nederlandse implementatie van de richtlijn op dit punt onjuist is door landbouwkundige toepassingen uit te zonderen (zie bijlage). Zie ook pagina 18 van de bijgevoegde recente handleiding van Natuur en Milieu. Het laatste woord is hierover denk ik nog niet gezegd (ik hoor graag het oordeel van de juridisch deskundigen).

Ik kijk ook even naar 5.1.2e, maar het lijkt mij het handigste om na de bespreking van het D-memo in GS overleg te voeren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Zuid-Holland
Water en groen
M. 5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @ozhz.nl>

Verzonden: vrijdag 31 oktober 2025 09:19

Aan: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e 5.1.2e) <5.1.2e @ozhz.nl>; 5.1.2e, 5.1.2e) <5.1.2e @ozhz.nl>

Onderwerp: Vraag beleid gewasbeschermingsmiddelen

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e 5.1.2e @ozhz.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste 5.1.2e,

Zoals in bijgaande mail is aangegeven zitten wij in een juridische werkgroep waarbij alle provincies zijn aangesloten dat gaat over de behandeling van handhavingsverzoeken ten aanzien van het gebruik van gewasbeschermingsgebieden. Specifiek gaat het dan om verzoeken ten aanzien van telers die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken waarbij men stelt dat het gebruik van de middelen die deze telers gebruiken (mogelijk) significant negatieve effecten hebben op nabij gelegen Natura 2000-gebieden. In deze werkgroep wordt verkend of het mogelijk is een gezamenlijke methode te hanteren voor het behandelen van deze verzoeken. Nu wordt aan ons gevraagd of we per provincie aan kunnen geven of binnen de provincie zelf iets wordt gedaan/beleid bestaat specifiek ten aanzien van de volgende punten.

1. Of er op dit moment binnen de provincie Zuid-Holland onderzoek plaatsvindt naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en specifiek het effect daarvan op Natura 2000-gebieden;
2. Indien dat het geval is op welke specifieke teelten of gewasbeschermingsmiddelen dit onderzoek zich richt;
3. Of men zoning toepast (specifiek gelet op afstand Natura 2000-gebieden) met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
4. Of beleid bestaat met betrekking tot bestaand gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In welke gevallen kan een teler die al voor aanwijzing van een natuurgebied op grond van een andere toestemming dan een natuurtoestemming nog steeds een beroep doen op bestaand gebruik?

Ik hoor graag of dit het geval is. We kunnen ook altijd even bellen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Juridisch adviseur
Unit Juridisch Advies en Ondergrond

Johan de Wittstraat 140, 3311 KJ, Dordrecht
Postbus 550, 3300 AN Dordrecht
www.ozhz.nl

5.1.2e 5.1.2e @ozhz.nl
5.1.2e
5.1.2e

Is deze mail niet voor u bedoeld? Laat dit aan de afzender weten en verwijder de mail. Aan dit bericht kunt u geen rechten ontleen.

To: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @ozhz.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]
Cc: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @ozhz.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @ozhz.nl]; [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]
From: [redacted] 5.1.2e
Sent: Thur 12/18/2025 4:31:08 PM
Subject: RE: Vragen NOS en regionale media gewasbeschermingsmiddelen
Received: Thur 12/18/2025 4:31:08 PM

Hoi [redacted] 5.1.2e,

Dank voor je mail. Ik deel je mail zo ook nog met [redacted] 5.1.2e, de woordvoerder van Arne.

Ter informatie nog de stand van zaken binnen de provincie qua ontwikkeling beleid gewasbeschermingsmiddelen:

- In GS is een D-memo gewasbeschermingsmiddelen besproken, waarna Arne Weverling als bestuurlijk opdrachtgever voor het dossier is benoemd, dit in afstemming met andere betrokken gedeputeerden.
- We werken aan het aantrekken van een ambtelijk opdrachtgever/-nemer voor het dossier.
- Op 29 januari hebben we een sessie met Arne over de te volgen aanpak. Ik bereid dit voor samen met betrokken domeinen (natuur, bodem, landbouw, greenports, gezondheid). In overleg met [redacted] 5.1.2e is het denk ik verstandig om voor het onderdeel handhaving natuurwetgeving jullie ook te betrekken.
- Het concept handelingskader N2000, maar dat weten jullie natuurlijk, is recent besproken in de AAC's RenL en LG.
- Tot nu toe was de beleidsvorming het sterkst vanuit water vanwege de wettelijke normen voor grond- en oppervlaktewaterkwaliteit (EU Kaderrichtlijn water). Door de uitspraak van de Raad van State en rechtbanken zijn de aspecten natuur (N2000) en gezondheid in the picture gekomen. Voor water worden na de herziening van de KRW, welke waarschijnlijk in februari definitief is, de normen verder aangescherpt.
- Vanuit waterkwaliteit loopt er bij het Ctgb al een traject voor hertoetsing. Recent is er ook veel aandacht voor PFAS in gewasbeschermingsmiddelen.
- Binnen de glastuinbouw, waar ikzelf primair op zit, lopen er verduurzamingsprojecten in de sierteelt, mede ondersteund vanuit de provincie (zie bijvoorbeeld: <https://www.onderglas.nl/met-elkaar-werken-aan-toekomstbestendige-chrysantheenteelt/>). Ook in de bollenteelt lopen er projecten (zie: <https://www.bloembollenonderzoek.nl/files/Rapportage-Regiocertificering-pilot-Voorjaarsbloeiers.pdf>).

Ten slotte:

- De minister van LNVN heeft in een brief aan de Kamer kort na de afspraak van de Raad van State een eerste duiding gegeven en verder verwezen naar nadere duiding na het zomerreces. Bij mijn weten is die nadere duiding er nog steeds niet. En het is toch al lang geen zomer meer ☐* .

Groeten [redacted] 5.1.2e

Van: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>
Verzonden: donderdag 18 december 2025 16:29
Aan: [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>; [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @pzh.nl>
CC: [redacted] 5.1.2e [redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>; [redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @ozhz.nl>
Onderwerp: FW: Vragen NOS en regionale media gewasbeschermingsmiddelen

Goedemiddag [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e,

We hebben bericht vanuit IPO gekregen dat er persvragen door NOS en diverse lokale omroepen bij provincies worden gesteld over gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Mochten jullie hiervan nog niet op de hoogte zijn, hieronder heeft [redacted] 5.1.2e een algemene reactie gestuurd die kan worden gehanteerd.

Provincies werken gezamenlijk en in afstemming met het Rijk, gemeenten en waterschappen aan het dossier gewasbeschermingsmiddelen. Vanuit het IPO coördineren zij de inzet op waterkwaliteit, natuur en een gezonde leefomgeving en stemmen zij het handhavingsbeleid af. Provincies pleiten ervoor dat bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen ook de effecten op Natura 2000-gebieden worden meegewogen. Dit past in de bredere gesprekken over veranderend grondgebruik en verantwoord gebruik van deze middelen.

Gestelde vragen

1. Is er al provinciaal beleid ontwikkeld t.a.v. sierteelt?
2. Wat doet GS n.a.v. de uitspraak in Sevenum die bepaalt dat de Nederlandse wet burgers onvoldoende beschermt voor de toelatingsprocedure van pesticiden en dat een teler er niet zonder meer vanuit mag gaan dat de stoffen die hij gebruikt veilig zijn voor de omgeving en dat daarom die stoffen niet gebruikt mogen worden in de nabijheid van een woonwijk?
3. Wat doet GS met de RvS-uitspraak die bepaalt dat een teler moet aantonen dat er geen schadelijke effecten zijn voor omliggende Natura2000-gebieden en als dat niet lukt hij alsnog een natuurvergunning moet aanvragen. Is er een inventaris gemaakt welke telers dit betreft en hoever
4. is men in dit proces gevorderd?
5. Hoe is – los van een eventuele natuurvergunning – de vergunningverlening aan lelietelers geregeld?
 1. Hoeveel vergunningen zijn er verleend?
 2. Wat bepalen die vergunningen precies?
 3. Hoe lang zijn ze geldig?
 4. Wie houdt toezicht op de naleving van deze vergunningen?

Antwoorden

1. In interprovinciaal verband wordt op dit moment geen beleid ontwikkeld t.a.v. sierteelt. Drenthe heeft dit wel gedaan: <https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2025/25-juni/09:30/BELEIDSNOTITIE-LELIETEELT-DRENTHE-STATENSTUK-2025-32/PS090725-Cie250625-2025-32-Bijlage-Beleidsnotitie-lelieteelt-COMPL.pdf>. Andere provincies hebben wel beleid ontwikkeld of zijn daarmee bezig, maar dit is veelal breder dan alleen sierteelt.
2. Provincies roepen de minister op om het toelatingsbeleid door het Ctgb opnieuw te bezien in het licht van die uitspraak en ook in het licht van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van 2 april over de mogelijke gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000-gebieden.
3. Door provincies wordt op dit moment verkend hoe telers kunnen aantonen dat significante effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Er is geen inventarisatie gedaan welke telers dit betreft, maar de NVWA heeft zicht op welke middelen door welke telers worden gebruikt.
4. Er is geen specifieke vergunningverlening voor lelietelers. De vergunningverlening geldt voor Natura 2000-activiteiten in het algemeen, dat wil zeggen activiteiten waarvoor significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Wij weten niet van vergunningverlening aan lelietelers voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Interprovinciaal Overleg

Procesmanager Toezicht en
Handhaving

Herengracht 23

2511EG Den Haag

Tel: 5.1.2e

Email: 5.1.2e@ipo.nl

Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de [IPO-Newsroom](#)

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2e <5.1.2e@ipo.nl>

Verzonden: maandag 8 september 2025 11:47

Aan: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1.2e@[drenthe.nl](#); 5.1.2e; 5.1.2e@[fryslan.frl](#); 5.1.2e@[fryslan.frl](#); 5.1.2e@[provincie-utrecht.nl](#); 5.1.2e@[provincie-utrecht.nl](#); 5.1.2e@[minInv.nl](#); 5.1.2e@[gelderland.nl](#); 5.1.2e@[gelderland.nl](#); 5.1.2e@[minInv.nl](#)

CC: 5.1.2e; 5.1.2e

Onderwerp: Afstemming gewasbescherming

Tijd: maandag 15 december 2025 11:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Microsoft Teams-vergadering

Microsoft Teams [Heeft u hulp nodig?](#)

[Nu deelnemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 359 197 704 039 6

Wachtwoordcode: gP7bv63H

Inbellen via telefoon

5.1.2e # Nederland, Amsterdam

[Een lokaal nummer zoeken](#)

Telefonische vergadering-id: 750 451 126#

Deelnemen op een apparaat voor videovergaderingen

Tenantsleutel: 5.1.2e@[t.plcm.vc](#)

Video-id: 128 593 172 6

[Meer informatie](#)

Voor organisatoren: [Vergaderopties](#) | [Pincode voor inbellen opnieuw instellen](#)

Wees er van bewust dat informatie in deze meeting kan worden opgenomen of gefotografeerd.

is wel gewenst.

- Noord-Holland had ook een burgerbrief ontvangen. Antwoord is bijna vastgesteld, ga ik opvragen.

Groeten [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 13 mei 2025 09:31

Aan: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

Onderwerp: RE: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Sluit me aan bij [redacted]. Goed idee!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Sectorspecialist akkerbouw

M [redacted] [redacted]

E [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do

Elke dag beter. Zuid-Holland

Van: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

Verzonden: dinsdag 13 mei 2025 09:29

Aan: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>

Onderwerp: Re: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Akkoord met de aanpak en het werkgroepje.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

Verzonden: maandag 12 mei 2025 17:17

Aan: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>; [redacted]

<[redacted]@pzh.nl>; [redacted] <[redacted]@pzh.nl>

Onderwerp: Uitspraak Raad van State Lelieteeft burgerbrief

Beste [redacted]

Vandaag hebben we het rondje van vier gedeputeerden afgerond over de burgerbrief n.a.v. de uitspraak over de Raad van State over de lelieteelt.

De gedeputeerden zijn akkoord met beantwoording conform de lijn in de oplegger. Berend had nog als aanvullende aandachtspunten:

- De zorgen van de 5.1.2e Daar moeten we een mooie zin over dichten die de zorgen wel benoemd, maar er geen “rechten” aan ontleend.
- Daarnaast noemde Berend het aspect “drukfactoren”. Die komt denk ik wel terug in het bredere dossier, of we daar wat mee kunnen in de antwoordbrief weet ik nog niet (N2000- gebied in de burgerbrief is het Haringvliet).
- Tevens benoemde Berend de vertrouwelijke terugkoppeling vanuit Drenthe (BAC), met voor mij toch onverwacht voorstellen tot stevige maatregelen (zal ik morgen in de IPO-KRW-expertgroep navraag naar doen, en/of bij de collega van Drenthe van vanmorgen in het interview over het Nationaal actieplan gewasbescherming).
- Arne heeft voorgesteld om een D-memo op te stellen voor GS, waarin de problematiek rond gewasbeschermingsmiddelen breed wordt aangevlogen. Mijn eerste idee is:
 - Schets van de opgaven/verplichtingen vanuit verschillende domeinen en de huidige rol van de provincie daarbij.
 - Inzet provincie in IPO-verband: inspelen op lopende IPO-actie gewasbeschermingsmiddelen.
 - Wat verwachten we van andere actoren, met name het rijk (voor rijksbeleid: zie Toekomstvisie gewasbescherming 2030, Uitvoeringsprogramma toekomstvisie, Geactualiseerd Nederlands actieplan duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen 2022 t/m 2025 (=> uitvoeringsprogramma behorende bij de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen) en recente brief minister LVVN.
 - Korte risicoanalyse. Bij de KRW gaat dat over niet halen doelen, bij natuur over mogelijke consequenties uitspraak Raad van State (vergunningplicht). Voor betrokken sectoren, mogelijke gevolgen voor teelt en bedrijfsvoering.

Werkverdeling:

- Ik stel voor dat 5.1.2e een opzet voor de antwoordmail maken.
- Ik zal een nadere outline van het D-memo opstellen en deze daarna met jullie delen 5.1.2e buiten verzoek Dus even zien hoe ver we komen voor die tijd.
- Werkgroepje: ik stel voor dat 5.1.2e natuur vertegenwoordigen, 5.1.2e landbouw/akkerbouw, 5.1.2e de bollenteelt en ik de glastuinbouw. Boomteelt missen we dan nog, maar in dit stadium zie ik dat als algemeen KRW-opgave. Voor specifieke vragen zal ik 5.1.2e direct benaderen. Vanuit de sectoren kunnen 5.1.2e en 5.1.2e dan reflectie geven.
- Zijn jullie akkoord met bovenstaande?

Nog ter informatie: a.s. donderdag is in de Tweede Kamer commissiedebat gewasbeschermingsmiddelen, o.a. over brieven van Meten = Weten en PAN:

https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2025A02864 (van 17:45 tot 21:45, dus met bord op schoot). De uitspraak van de Raad van State zal denk ik ook aan de orde komen.

D-Memo ter bespreking

Arne Weverling
Aad Straathof
Arno Bonte
Meindert Stolk

Contact

5.1.2e

Datum

GS vergadering 18 november

Aan

Gedeputeerde Staten

Kopie aan

Onderwerp

Provinciaal beleid gewasbeschermingsmiddelen

Vraagstelling

De politieke en maatschappelijke belangstelling voor het thema gewasbeschermingsmiddelen is de laatste jaren sterk toegenomen. In het Coalitieakkoord en in het provinciale Omgevingsbeleid is het thema tot dusverre zeer beperkt geadresseerd. Het thema heeft raakvlakken met de onderwerpen natuur/biodiversiteit, gezondheid, land- en tuinbouw en waterkwaliteit. Op dit moment bestaat er geen bestuurlijke opdracht voor het thema. Door recente gerechtelijke uitspraken (natuur/ gezondheid), wettelijke verplichtingen rond de Kaderrichtlijn water(2027) en beleidsvorming in IPO-verband neemt de urgentie voor standpuntbepaling en daarmee het formuleren van een bestuurlijke opdracht toe. Het College wordt geadviseerd om een bestuurlijk opdrachtgever aan te wijzen en een notitie op te laten stellen, waardoor provinciale standpuntbepaling mogelijk wordt.

Inleiding

De maatschappelijke en politieke belangstelling rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen¹ is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit uit zich in een toenemende gang van burgers/ milieuorganisaties naar de rechter waar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt aangevochten. Diverse rechterlijke uitspraken zorgen voor onzekerheid bij gebruikers. Agrariërs dachten zich te baseren op wettelijk toegelaten middelen, maar weten niet waar ze aan toe zijn.

Politiek zien we een hoge frequentie van Statenvragen, vaak gesteld na een maatschappelijk incident, en toenemende politiek/bestuurlijke druk om wettelijke doelen te realiseren (Kaderrichtlijn water(KRW)).

In deze context wordt het College van Gedeputeerde Staten(GS) langs meerdere lijnen aangesproken op het nemen van verantwoordelijkheid, de provinciale beleidsvorming is tot dusverre beperkt gebleven en een groot deel van de standpuntbepaling betreft reacties op door Provinciale Staten

¹ In formele zin bestaan bestrijdingsmiddelen uit de categorieën gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Informeel worden ook termen als pesticiden en/of gif gehanteerd in het politiek en maatschappelijk debat. In dit memo ligt de focus op het deel gewasbeschermingsmiddelen, alhoewel dezelfde stof zowel een gewasbeschermingsmiddel kan zijn als een biocide.

gestelde Statenvragen. Hierdoor is de positie van de provincie in het maatschappelijk debat niet altijd even scherp. In Interprovinciaal verband is door FLO Legal een juridische verkenning uitgevoerd met een advies over een mogelijke interprovinciale inzet². De BAC Landelijk Gebied (LG) zal op 25 september nader worden geïnformeerd over de uitgevoerde juridische verkenning en de in IPO-verband te volgen aanpak. Op 9 oktober heeft de BAC landelijk Gebied ingestemd met de verkenning en opdracht gewasbeschermingsmiddelen, bespreking in de BAC RenL volgt op 20 november. Ook in diverse andere provincies is beleid in ontwikkeling, mede naar aanleiding van recente uitspraken van rechters/de Raad van State³.

Vertrekkende vanuit deze maatschappelijke en politieke context worden in dit memo de volgende zaken besproken:

- wettelijke context dossier gewasbeschermingsmiddelen;
- maatschappelijk problematiek, waarbij wordt gefocust op de onderdelen water, natuur en gezondheid;
- gevolgen voor sectoren/ondernemers;
- huidige beleidsinzet provincie (Omgevingsbeleid/hoofdpijnenakkoord);
- politiek/bestuurlijk krachtenveld;
- uit te zetten koers/interne organisatie van het thema.

Op basis van de analyse in dit memo worden de volgende vier punten aan GS voorgelegd:

1. Provinciale Staten via een notitie van GS te informeren over de te volgen aanpak.
2. Voor het thema een bestuurlijk opdrachtgever te benoemen onder wiens verantwoordelijkheid bovengenoemde notitie wordt opgesteld. De bestuurlijk opdrachtgever zorgt voor afstemming met de andere betrokken gedeputeerden en met andere provincies (zie punt 4).
3. Via het Opdrachtgeversberaad een ambtelijk opdrachtgever en -nemer aan te wijzen welke op ambtelijk niveau zorgen voor het opstellen van de notitie en afstemming met betrokken domeinen, met andere provincies in IPO-verband en waar nodig afstemming met andere overheden en maatschappelijke partijen.
4. Het eigen te ontwikkelen provinciale beleid goed af te stemmen met in IPO-verband te ondernemen activiteiten (zie bijlage 1).

Wettelijk kader

De nationale wetgeving rond gewasbeschermingsmiddelen volgt grotendeels uit de relevante EU-wetgeving. Hieronder volgt een samenvatting op hoofdlijnen.

De EU-Verordening gewasbeschermingsmiddelen(1107/2009) en de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen(2009/128) vormen het kader voor toelating en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Beiden zijn in Nederland geïmplementeerd in de wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, inclusief het onderliggende besluit en ministeriële regeling⁴. In de wet is de

² FLO Legal: "Analyse en advies provinciale inzet op gewasbeschermingsmiddelen", 12 augustus 2025 (in opdracht van IPO).

³ Bijlage 1 bij het rapport van FLO Legal bevat een overzicht van de huidige inzet van provincies op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen gebaseerd op de provinciale omgevingsvisies.

⁴ Een beperkt aantal artikelen is geïmplementeerd in het Activiteitenbesluit milieubeheer, thans het Besluit activiteiten leefomgeving (Omgevingswet).

minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) aangewezen als handhavende instantie voor de in de wet opgenomen voorschriften. In de praktijk wordt dit namens de minister uitgevoerd door de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

De wetgeving bevat regels ten aanzien van:

- Het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en de rollen en taken van de nationale toelating instantie, zijnde het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb).
- Regels over het gebruik van middelen binnen en buiten de landbouw: vakbekwaamheid, bescherming van het milieu.
- Regels voor toepassing in speciale gebieden (grondwaterbeschermingsgebieden, Natura2000) en/of voor kwetsbare functies (scholen, speelterreinen, zorginstellingen).
- Verplichting tot opstellen van een Nationaal ActiePlan ter implementatie van artikel 4 van de EU richtlijn met doelstellingen, streefcijfers en maatregelen om risico's voor mens en milieu te verminderen en alternatieven te bevorderen.

Voor de aspecten natuur en gezondheid zijn in Europese en nationale wetgeving geen specifieke kwaliteitsnormen vastgelegd. De in bijlage II van de EU-Verordening gewasbeschermingsmiddelen vastgelegde toelatingsprocedure en criteria moet er voor zorgen dat op de markt te brengen gewasbeschermingsmiddelen geen (verwaarloosbare)risico's veroorzaken. Aanvullend is in de EU-verordening een zorgplicht opgenomen om bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gevaar voor mens, dier en plant te voorkomen. Ook de Habitatrichtlijn/Wet Natuurbescherming kent het zorgplichtbeginsel.

Vanuit het waterbeleid zijn Europees en nationaal wel wettelijke kwaliteitsnormen vastgelegd met betrekking tot de werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen. Deze stoffen zijn soms ook onderdeel van andere producten, met name biociden. Deze kwaliteitsnormen zijn op Europees niveau vastgelegd in de KRW, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn milieukwaliteitseisen water. Op nationaal niveau in het Besluit kwaliteit leefomgeving, waarbij naast nationale implementatie van de op EU-niveau genormeerde stoffen, aanvullend, nationaal stoffen zijn genormeerd⁵. Overschrijding van de vastgestelde omgevingswaarden in KRW-waterlichamen verplicht de lidstaat tot het treffen van maatregelen.

In ongeveer 20 procent van de bestrijdingsmiddelen(=gewasbeschermingsmiddelen én biociden) in Nederland zitten Zeer Zorgwekkende Stoffen. Het ZZS-beleid heeft voor een deel dezelfde zorgwekkende stoffen in beeld als het toelatingsbeleid voor bestrijdingsmiddelen. Maar er zijn ook verschillen. Zo is de definitie van een zorgwekkende stof in een bestrijdingsmiddel net iets anders dan de definitie van een ZZS. Hierdoor is een zorgwekkende stof in het ZZS-beleid soms geen zorgwekkende stof in een bestrijdingsmiddel, en andersom⁶.

Maatschappelijke problematiek

Alhoewel het in de vorige paragraaf beschreven stelsel van wetgeving zeer uitgebreid is schept het in de praktijk toch een basis voor maatschappelijke problemen en conflicten. Gewasbeschermings-

⁵ De nationale normering volgt wel uit de Europese wetgeving. Het wordt aan de lidstaten overgelaten om dit voor nationaal relevante stoffen nader in te vullen.

⁶ <https://www.rivm.nl/publicaties/inventarisatie-zeer-zorgwekkende-stoffen-in-bestrijdingsmiddelen>

middelen zijn stoffen die naar hun aard toxisch moeten zijn om plagen te bestrijden. Nieuwe wetenschappelijke inzichten vinden met vertraging hun weg in de toelatingsprocedures én de wetenschap is niet altijd 100% éénduidig. Van de wetenschap mag ook niet het onmogelijke worden gevraagd. Gevolg is dat regelmatig toegelaten werkzame stoffen/gewasbeschermingsmiddelen maatschappelijk ter discussie worden gesteld.

Wanneer specifieke beleidskaders ontbreken zoals bij gezondheid en natuur/biodiversiteit worden conflicten tussen burgers/milieuorganisaties en de agrarische sector in toenemende mate uitgevochten voor de rechter, waarbij de zorgplicht c.q. het voorzorgsbeginsel zoals opgenomen in de Omgevingswet, c.q. de EU-verordening gewasbeschermingsmiddelen belangrijke criteria zijn in rechterlijke uitspraken. Conflicten ontstaan mede door gebrek aan vertrouwen dat het geldende overheidsbeleid voldoende bescherming biedt. In toenemende mate bevindt de provincie zich ook in dit krachtenveld. Onderstaand wordt de problematiek voor de drie thema's geschetst.

Waterkwaliteit

Op dit moment wordt voor een aantal gewasbeschermingsmiddelen de milieukwaliteitsnorm overschreden. Aan deze normen moet op grond van de EU Kaderrichtlijn water worden voldaan. Niet alle toegelaten gewasbeschermingsmiddelen zijn echter genormeerd. In de lopende herziening van de KRW zullen voor meer stoffen Europese normen worden vastgelegd en zal voor oppervlaktewater een zogenaamde somparameter worden opgenomen⁷. Deze bestaat al voor grondwater. De kwaliteitseisen voor water blijken niet altijd goed afgestemd met de normen voor toelating. Als reactie hierop heeft het Ctgb in 2024 een nieuwe beleidsregel vastgesteld⁸. In deze beleidsregel is opgenomen dat structurele overschrijdingen aanleiding kunnen zijn voor herbeoordeling van een middel. De meetpunten in de Bestrijdingsmiddelenatlas vormen hierbij de basis.

Recent is meer aandacht gekomen voor hulpstoffen, waaronder PFAS, die in een gewasbeschermingsmiddel aan de werkzame stof worden toegevoegd. Zo heeft de Europese Commissie recentelijk besloten om de aanvraag voor de werkzame stof flufenacet niet te verlengen, mede vanwege de vaststelling door EFSA dat de flufenacet-metaboliet trifluorazijnzuur ("TFA"=korte keten PFAS) het grondwater kan verontreinigen. Op 7 juli heeft het Deense milieugentschap 23 gewasbeschermingsmiddelen verboden vanwege de vorming van TFA⁹. Het Ctgb geeft aan het Deense besluit te bestuderen¹⁰. Nog vertrouwelijke meetgegevens laten zien dat TFA ook in het Zuid-Hollandse grondwater wordt aangetroffen¹¹.

Natuur/biodiversiteit

Een groot deel van de maatschappelijke discussie ging de afgelopen jaren over het effect van gewasbeschermingsmiddelen op bijen en/of breder insecten. Verschillende wetenschappelijke

⁷ Op 23 september 2025 hebben de Raad en het Europees Parlement een "provisional agreement" bereikt over deze herziening.

⁸ Ctgb: Beleidsregel toepassing artikel 44 Verordening (EG) nr. 1107/2009 bij structurele overschrijdingen van het toelatingscriterium in oppervlaktewater, 2024.

⁹ https://mst.dk/nyheder/2025/juli/miljoestyrelsen-forbyder-23-pesticidmidler?utm_medium=nyhedsmail&utm_source=20250707_Milj%C3%B8styrelsen%20forbyder%2023%20pesticidmidler&utm_campaign=Milj%C3%B8styrelsen%20forbyder%2023%20pesticidmidler

¹⁰ <https://www.ctgb.nl/actueel/nieuws/2025/07/18/ctgb-bestudeert-deense-besluiten-over-gewasbeschermingsmiddelen-met-pfas>

¹¹ De rapportage grondwaterkwaliteit zal naar verwachting in november in IPO-verband worden vastgesteld.

studies hebben verbanden gelegd tussen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de dramatische achteruitgang van insecten. In het recente verleden heeft dit geleid tot een verbod van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen zoals een groot deel van de neonicotinoïden¹².

De laatste jaren zijn via rechterlijke uitspraken met name rond de lelieteelt beperkingen opgelegd aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Meest bekend is de uitspraak van de Raad van State over lelieteelt in de provincie Drenthe. In deze uitspraak komt de Raad van State tot de afweging dat op grond van de Wet natuurbescherming een vergunningplicht ontstaat en een passende beoordeling moet worden gemaakt waaruit de zekerheid wordt verkregen dat het project niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, tenzij op voorhand significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

Uit het onderzoek in opdracht van IPO komt een versnipperd beeld naar voren over hoe provincies wel of niet regels hebben gesteld ten aanzien van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Natura2000 beheerplannen. Ook wordt verschillend ingeschat welke risico's toegelaten gewasbeschermingsmiddelen vormen voor de in het beheerplan opgenomen doelen.

Gezondheid

In beginsel mogen gewasbeschermingsmiddelen niet op de markt worden gebracht indien ze schadelijk zijn voor de gezondheid. De discussie over glyfosaat laat zien dat dit maatschappelijk kan leiden tot hevige discussies, waarbij partijen verschillend omgaan met de soms inherente onzekerheden die door verschillende uitkomsten van wetenschappelijke studies ontstaan.

Door het ontbreken van specifieke wettelijke normen vormt jurisprudentie het belangrijkste kader.

- Afstand tot woningen: meestal wordt op basis van jurisprudentie van de Raad van State een afstand van 50 meter gehanteerd. Er zijn ook voorbeelden dat de Raad van State een geringere afstand goedkeurde.
- Recent heeft het Gerechtshof in Den Bosch in kort geding uitspraak gedaan over de teelt van lelies in de nabijheid van woningen. In deze uitspraak komt het Gerechtshof tot het oordeel dat binnen een afstand van ten minste 250 meter geen gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden gehanteerd. Tevens komt het Gerechtshof tot het oordeel dat artikel 12 van de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen onvoldoende door de Staat is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving.

Meer kennis over de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor de gezondheid moet komen uit het lopende RIVM-onderzoek "Bestrijdingsmiddelen en omwonenden" (OBO2)¹³.

Gevolgen voor sectoren/ondernemers

Het gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen staat onder druk. Door nieuwe wetenschappelijke inzichten worden middelen niet meer toegelaten, waardoor vanwege het traag op de markt komen van nieuwe minder schadelijke middelen het beschikbare middelenpakket kleiner wordt.

¹² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances-safeners-and-synergists/renewal-approval/neonicotinoids_en

¹³ <https://www.rivm.nl/bestrijdingsmiddelen/onderzoek-bestrijdingsmiddelen-en-omwonenden>

Daarnaast zorgen rechterlijke uitspraken voor onzekerheid onder welke voorwaarden toegelaten middelen mogen worden toegepast. Vooral deze laatste zorgen voor onbegrip bij ondernemers en sectoren, omdat hier twee werelden op elkaar botsen. De agrarische sector is over het algemeen van opvatting dat na toelating en onder juiste toepassing gewasbeschermingsmiddelen gebruikt moeten kunnen worden. Burgers en milieuorganisaties vereisen een extra toets op basis van regelgeving die vertrekt vanuit het belang van natuur en/of gezondheid.

Verschillende sectoren zoals de bollenteelt, de glastuinbouw en de akkerbouw zetten in op vergaande reductie van emissies naar de omgeving met als streven (nagenoeg) emissieloos telen. Voorbeelden zijn “Op naar een vitale teelt in 2030” (KAVB), Plantgezondheid: Kas als ecosysteem (Glastuinbouw Nederland), Actieplan Plantgezondheid (BO Akkerbouw). Ook streven bedrijven naar verminderde afhankelijkheid van chemische bestrijding, voorop lopende bedrijven hebben hier al goede resultaten weten te bereiken¹⁴.

Huidige beleidsinzet provincie

In de Zuid-Hollandse Omgevingsvisie is opgenomen dat de provincie streeft naar reductie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en dat doelen op het gebied van waterkwaliteit moeten worden gerealiseerd. In de teksten zijn geen duidelijke koppelingen te vinden tussen het thema gewasbeschermingsmiddelen, gezondheid en/of natuur/biodiversiteit.

In het kader van het ZH-PLG heeft de provincie wel concrete projecten ontwikkeld waarbij het doel is om de milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen richting oppervlaktewater te reduceren. Het gaat dan primair om reductie van emissies, daarnaast is ook een transitie naar duurzamer gebruik onderdeel van de maatregelen. Hiervoor is uiteindelijk financiering gevonden vanuit het GLB- en ZH-PLG voor een project in de glastuinbouw.

Politiek/bestuurlijk krachtenveld

In het Coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland 2023-2027 is in de paragraaf “perspectief op natuurherstel en duurzame landbouw” onder waterkwaliteit opgenomen dat de concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewater moeten voldoen aan de wettelijke normen met 2027 als doeljaar. De verduurzamingsopgave voor de land- en tuinbouw is in procestermen beschreven.

Landelijk liggen de belangrijkste verantwoordelijkheden bij de minister van LNV, waarbij de Toekomstvisie/Uitvoeringsagenda gewasbescherming 2030 het relevante beleidskader is. De drie hoofddoelen van de Toekomstvisie/Uitvoeringsagenda zijn:

- planten en teeltsystemen zijn weerbaar;
- land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden;
- nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

In de uitvoering laat het ministerie veel over aan de sectoren om de doelen te bereiken. Uit de in april 2024 uitgevoerde evaluatie blijkt dat de organisatie onvoldoende is, er geen sprake is van gedeeld eigenaarschap en sprake is van gebrek aan samenhang in de uitvoering¹⁵. In november 2024

¹⁴ <https://www.thegreenery.com/nieuws/vruchtgroentetelers-zetten-stappen-naar-100-groen-geteelde-gewassen>

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/22/bijlage-1-vanwaarde-evaluatie->

heeft de minister de Kamer laten weten dat sprake zal zijn van een doorstart, met continuering van de inzet vanuit de Rijksoverheid.

Provincies zijn geen partner in het Uitvoeringsprogramma. Of dit destijds een bewuste bestuurlijke keuze is geweest is onduidelijk. In IPO-verband hebben provincies steeds het standpunt ingenomen dat het rijk verantwoordelijk is als het gaat om het realiseren van de doelen voor waterkwaliteit in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen.

Uit te zetten koers/interne organisatie van het thema

Uit het voorgaande blijkt dat de provincie als het gaat om het thema gewasbeschermingsmiddelen op twee niveaus beleid heeft ontwikkeld:

- Op hoog strategisch niveau als onderdeel van het beleid voor water en land- en tuinbouw. Het gaat dan om beleidsuitspraken over het realiseren van de KRW-doelen c.q. het verduurzamen van de land- en tuinbouw.
- Op operationeel niveau: ondersteuning van losse projecten en participatie in samenwerkingsverbanden met andere partijen (de KRW ZH-PLG projecten, collectieve zuivering gewasbeschermingsmiddelen glastuinbouw).

Wat mist is een overkoepelende benadering hoe het College met het thema om wil gaan. Gevolg is dat keuzes over concrete dilemma's grotendeels terug te vinden zijn in min of meer ad hoc antwoorden op Statenvragen. Resultaat is dat de Staten geen goed beeld hebben wat feitelijk wordt bereikt, welke kaders hierbij gelden en wie welke verantwoordelijkheden heeft én neemt.

Ambtelijk is niet altijd duidelijk waar het zwaartepunt van dit thema ligt in de organisatie, aangezien niet expliciet is benoemd wie waar over gaat. In de praktijk is het thema het sterkst opgepakt vanuit het domein water, aangezien vanuit de Europese/landelijke wetgeving voor dat domein harde normen zijn vastgelegd.

Ambtelijk advies

Om bestuurlijke helderheid te creëren wordt geadviseerd om de volgende stappen te zetten:

- Benoemen bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever en opdrachtnemer. Benoeming van de laatste twee zal door de waarnemend domeindirecteur Water, klimaat & natuur worden geagendeerd in het Opdrachtgeversberaad. Inmiddels is een concept opdrachtnomschrijving opgesteld.
- Opstellen van een GS-notitie waarin een koers wordt uitgezet rond het thema. Voor wat betreft een mogelijke inhoud van zo'n notitie wordt verwezen naar onderstaande tabel met daarin een overzicht van mogelijke beleidsopties ontleend aan een op 24 juni 2025 gepubliceerde Statenmededeling Noord-Brabant (80%-versie Actieplan gewasbeschermingsmiddelen). Het is natuurlijk aan het College om eigen politiek-bestuurlijke afwegingen te maken en accenten te zetten.
- In het proces van opstellen van een GS-notitie Provinciale Staten goed te betrekken, bijvoorbeeld via het organiseren van een technische sessie waarin de problematiek breed wordt toegelicht. Belangrijk is dan om goed in te kaderen wat wel/niet mogelijk is volgens het College.
- Ambtelijk wordt ingeschat dat volledige uitvoering van alle in de tabel genoemde beleidsopties niet binnen de bestaande capaciteit kan worden uitgevoerd.

[uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030-rapport-19-april-2024](#)

Beleidsopties ontleend aan/geïnspireerd door 80% versie Actieplan Gewasbeschermingsmiddelen Statenmededeling Noord-Brabant.

- Op tactisch niveau beschrijven wat de provincie wil realiseren. Betreft dit het terugdringen van de milieubelasting richting de brede omgeving? Betreft dit het reduceren of zelfs afbouwen van het gebruik (van chemische gewasbeschermingsmiddelen)? Of gaat het om een meer selectief beleid (gebiedsgerichte differentiatie, afbouw van gebruik van bepaalde middelen)?
- Beter zicht krijgen op de problematiek (gebruik gewasbeschermingsmiddelen in de provincie, aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in natuurgebieden).
- Indien uit onderzoek blijkt dat gewasbeschermingsmiddelen aanwezig zijn in N2000-gebieden gebiedsgericht sturen op verduurzaming van betrokken bedrijven.
- Gerichtere lobby richting het Rijk door betere samenwerking in IPO-verband. Nu is de lobby diffuus en zeer algemeen (het Rijk moet het maar oplossen). Dit leidt in de praktijk tot “vluchtheuvelgedrag” tussen overheidslagen en binnen de rijksoverheid (LVVN <-> IenW).
- Bij het rijk pleiten voor meer urgentie bij het vraagstuk gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid. Het nu lopende OBO2 onderzoek van het RIVM loopt tot 2031. Er is begrip voor de grondige wetenschappelijke aanpak maar gezien de vele vragen over gezondheid en de maatschappelijke onrust zou een tussenstand binnenkort moeten worden gepubliceerd.
- Op het vraagstuk van gezondheid geen verantwoordelijkheden overnemen van gemeenten, maar hen wel waar nodig ondersteunen met gerichte kennis (zie Statenmededeling voor concrete voorbeelden). In IPO-verband pleiten voor een landelijk kennisplatform (zie Statenmededeling Brabant).
- Formaliseren wat de facto al deels wordt gedaan, namelijk het (mede) ondersteunen van betrokken sectoren in de transitie naar duurzamere land- en tuinbouw als het gaat om gewasbeschermingsmiddelen. Resultaten van de projecten die door de Staten zijn bekostigd (€ 2,3 mln. KRW middelen) actief terug koppelen richting PS.
- Duidelijke besluitvorming over de verantwoordelijkheden rijk – provincies als het gaat om de grondwaterbeschermingsgebieden in relatie tot de EU richtlijn duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen (*artikel 11 Specifieke maatregelen ter bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater*).

Bijlage 1

IPO: Verkenning en inzet gewasbeschermingsmiddelen (AAC versie voor bespreking op 10 september (R&L) en 18 september (LG)).

Voorstel/gevraagd besluit: (Beeld, oordeel en besluitvormend)

De AAC LG en de AAC R&L adviseren de BAC LG en de BAC R&L:

1. Het komen tot een gezamenlijke aanpak op de in de uitgevoerde verkenning beschreven adviezen omtrent de wijze waarop de gezamenlijke provincies invulling kunnen geven aan hun rollen, taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen, te weten:
 - a. Kennisontwikkeling en kennisdeling, met name over voorzorgprincipe en de (cumulatie van) effecten op Natura 2000-gebieden en op de gezondheid van omwonenden;
 - b. Versterking van de lobby richting het Rijk, om problemen al bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen te tackelen in plaats van achteraf;
 - c. Versterking van de effectiviteit van provinciale regels vanwege provinciegrensoverschrijdende effecten op natuur, water, bodem en gezondheid;
 - d. Creëren van een gelijk speelveld voor de agrarische sector tussen provincies door aanscherping van nationale wet- en regelgeving gewasbeschermingsmiddelen en/of uniformering van provinciale regels.

2. Op basis daarvan IPLG de opdracht te geven om in nauwe afstemming met R&L actief in te zetten op de coördinatie van het dossier gewasbeschermingsmiddelen over de bestaande sporen (KRW, grondwater, drinkwater, natuur, milieu (ZZS) en gezondheid) heen en daartoe een opdrachtbeschrijving uit te werken met de volgende punten:
 - a. Ondersteunen van de gezamenlijke provincies bij de punten genoemd bij 1;
 - b. Agenderen bij het ministerie van LNVN en VWS van de discrepantie tussen het toelatingsbeleid van gewasbeschermingsmiddelen en overschrijdingen van normen in gewasbeschermingsmiddelen water en natuur en onvoldoende afdekken van risico's voor de gezondheid en de oproep hierop te acteren;
 - c. Lobby richting Tweede Kamer en politieke partijen
 - d. Evt. andere acties die voortkomen uit de punten onder 1

3. Vooruitlopend daarop op basis van de in bijlage 2 beschreven bevindingen uit de recente jurisprudentie gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot N2000-gebieden:
 - a. Bij LNVN aan te dringen op het zo spoedig mogelijk (doen) opstellen van een wetenschappelijk kader voor de beoordeling van de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000;
 - b. In overleg met brancheorganisaties (voortouw LNVN) en milieuorganisaties (voortouw IPO) bespreken of – in afwachting van het wetenschappelijk kader – tot een werkbare situatie te komen, die rekening houdt met de belangen van verschillende partijen, waaronder het provinciaal belang van een werkbare handnavingslast.
 - c. In IPO-verband een handnavingskader op te stellen voor het behandelen van handnavingsverzoeken op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

4. Ter uitvoering van de beslispunten onder 2 en 3:

- a. Een coördinerende portefeuillehouders aan te wijzen in de AAC LG en R&L en in de BAC LG en R&L: voor Landelijk Gebied is het voorstel om daartoe een portefeuillehouder vanuit VTH respectievelijk landbouw naar voren te schuiven. Voor Ruimte en Leefomgeving wordt de portefeuillehouder KRW en VTH voorgedragen;
- b. IPLG de opdracht te geven een kwartiermaker te werven die zorgdraagt voor de uitvoering van de besluiten gedurende de periode van 1 jaar voor 2 dagen per week. Hiervoor wordt budget gezocht binnen de begroting van IPO en/of provincies die zorg draagt voor uitvoering van de besluiten.

To: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
Cc: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 7/1/2025 3:17:49 PM
Subject: FW: Toezicht en handhaving gewasbeschermingsmiddelen concept 4
Received: Tue 7/1/2025 3:17:49 PM
[Toezicht en handhaving gewasbeschermingsmiddelen concept 4.pdf](#)

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Ter info: de interprovinciale handhavers zijn al wel aan de slag, zie hieronder en bijgevoegd. Dit stuk graag niet verder verspreiden.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e | 5.1.2e @ozhz.nl>

Verzonden: dinsdag 1 juli 2025 17:11

Aan: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl>

Onderwerp: Toezicht en handhaving gewasbeschermingsmiddelen concept 4

Hoi 5.1.2e,

Zie hierbij een eerste opzet voor het Toezicht en handhaving van gewasbeschermingsmiddelen naar aanleiding van de uitspraak.

Dit wordt donderdag besproken in het SIU-TH.

Ik weet niet of dit verspreid mag worden, dus gebruik het intern.

Dan weet je in ieder geval wat er speelt en ik zal je op de hoogte houden.

Dit staat op de agenda:

Voor wat betreft de vragen, kunnen we denk ik kort zijn.

- Niet
- Niemand (of wel bij de provincie?)

4. Gewasbeschermingsmiddelen

Doel: Informeren

Door: 5.1.2e

Stukken: [Toezicht en handhaving gewasbeschermingsmiddelen concept 4.docx](#)

De mogelijke gevolgen gaan best wel ver. Niet alleen voor de Natuur maar ook voor Water en de Mens zelf. Als eerste stap zijn 5.1.2e en 5.1.2e gevraagd om een TH-beleid op te stellen en te starten met Natuur. Hiervoor is een Eerste aanzet gemaakt om te komen tot een plan van aanpak. Deze is ter informatie als bijlage bijgevoegd.

Vraag:

- Hoe is het toezicht op de mogelijke effecten van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000 gebieden georganiseerd?
- Welke collega's binnen jullie organisatie zijn hiermee bezig?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Adviseur/Inspecteur Natuur
465078 en, Bodem en Opsporing

Werkdagen maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag

Een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving!

Johan de Wittstraat 140, 3311 KJ,
Dordrecht
Postbus 550, 3300 AN Dordrecht
www.ozhz.nl

5.1.2e [@ozhz.nl](mailto:5.1.2e@ozhz.nl)
5.1.2e
5.1.2e

Is deze mail niet voor u bedoeld? Laat dit aan de afzender weten en verwijder de mail. Aan dit bericht kunt u geen rechten ontfen.

Toezicht en handhaving gewasbeschermingsmiddelen

Datum: 26-6-2025

Versie: concept versie 4

Inleiding

Op 2 april 2025 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een belangrijke uitspraak gedaan over lelieteelt en de benodigde natuurvergunning (<https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@149432/202104808-1-r2/>). De uitspraak volgde op een handhavingsverzoek van Milieudefensie tegen een lelieteler in Vledder (Drenthe), die gewasbeschermingsmiddelen gebruikte zonder natuurvergunning. De uitspraak benadrukt dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij lelieteelt natuurvergunningplichtig kan zijn, vooral wanneer er risico's zijn voor nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Deze uitspraak heeft aanzienlijke implicaties voor de lelieteelt, m.b.t. het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de noodzaak van een natuurvergunning. De impact van deze uitspraak kan echter veel groter zijn dan alleen voor de lelieteelt.

Hier bespreken we hoe we komen tot een notitie over afstemming tussen de provincies m.b.t. het reageren op handhavingsverzoeken en bij toezicht en handhaving bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen bij lelieteelt. Eventueel richt zich dit ook op een breder gebruik van deze middelen, en op de vraag welk TH-beleid de provincies hierbij kunnen voeren.

Proces en Uitspraak

Milieudefensie had op basis van een bodemonderzoek een verband gelegd tussen het gebruik door een lelieteler van gewasbeschermingsmiddelen en de depositie daarvan in het Natura 2000-gebied "Het Holtigerveld". De Raad van State oordeelt dat niet uitgesloten kan worden dat het gebruik van middelen negatieve gevolgen hebben op dit Natura2000-gebied. Dit heeft tot gevolg dat het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen gezien moet worden als een project waarvoor een er een passende beoordeling moet worden gemaakt en natuurvergunningplichtig is. Ook de afstandsgrens van 250 (m) is niet houdbaar, omdat die afstandsgrens niet is vastgesteld om significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden uit te sluiten.

Toezicht en Handhaving (TH)

Het CtgB (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en Biociden) toetst of gewasbeschermingsmiddelen veilig zijn voor mens, water en milieu maar het toetst niet op effecten van de middelen op Natura 2000-gebieden. De NVWA houdt toezicht op het gebruik van deze middelen bij de ondernemer. Het Rijk is stelselverantwoordelijk voor de Natuur. De provincies zijn verantwoordelijk voor de Natuur. Voor de provincies is TH op gewasbeschermingsmiddelen in Natura 2000-gebieden een geheel nieuw element. Door het ontbreken van een kader is het nu niet mogelijk om een passende beoordeling te maken. Maar tegelijkertijd worden er wel handhavingsverzoeken ingediend.

Doel van de notitie

Het doel is om tot uniformiteit, effectiviteit en bestuurlijk breed gedragen beleidsnotitie over het toezicht en de handhaving op de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen te komen. En dat deze notitie aansluit op de uitvoeringspraktijk van alle provincies én zo mogelijk het beleid van het Ministerie van LNVN.

Stappen / proces

Om te komen tot een breed gedragen notitie willen we de volgende stappen doorlopen:

Fasering

1. Initiatieffase
2. Definitiefase
3. Ontwerp-/voorbereidingsfase
4. Realisatiefase
5. Implementatiefase
6. Nazorgfase

Ad 1. Initiatieffase

We hebben behoefte aan een duidelijke deel-projectopdracht inclusief scope, doelstellingen en deelnemers.

Vragen die we ons moeten stellen tijdens het begin van het project:

1. Wat is precies de problematiek, de behoefte, wat zijn de achtergronden en wat weten we wel en niet?
2. Hebben we een duidelijke opdracht?
3. Wat is het ultieme doel? (Welk probleem proberen we op te lossen?)
4. Tot welke scope beperkt zich deze opdracht?
5. Welke initiatieven lopen er al bij de provincies?
6. Wie wordt bij het project betrokken?
7. Hoe meten we het succes van dit project?
8. Welke stakeholders zijn erbij betrokken?
 - i. Via welke BAC en werkgroepen? Check bij PMT 5.1.2e (actie 5.1.2e)
9. Welke afspraken maken we over de kaders van het deelproject, de rolverdeling, de onderlinge samenwerking en contactmomenten.
10. Hoe past dat in de totaalaanpak rondom gewasbestrijdingsmiddelen i.r.t. N2000?
11. Hebben we de juiste middelen en personen/projectgroepleden?

Resultaat van deze fase is een startnotitie. Deze wordt besproken en afgestemd in het overleg gewasbeschermingsmiddelen.

De volgende instanties/organisatie worden bevraagd:

1. NVWA;
 - Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) (Eén van de taken van BuRO is signalering, wetenschappelijk onderbouwde en onafhankelijke risicobeoordeling, en advisering over bedreigingen voor voedselveiligheid, productveiligheid, plant- en diergezondheid, dierenwelzijn, en natuur (inclusief biodiversiteit).)
 - Divisie Inspectie, specialisten gewasbescherming (o.a. t.b.v. inhoudelijke praktijkkennis en informatievoorziening)
 - WUR (via overleg/werkgroep gewasbeschermingsmiddelen)
2. Provincies:
 - Inventariseren relevante organisatieonderdelen/personen
 - Inventariseren beleid m.b.t. gewasbeschermingsmiddelen
 - Beschikbare info over lelie- en bloembollenteelt.
 -

Doel hiervan: Inzicht krijgen mb.t.:

- het gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen,
- wetenschappelijke, juridische en praktische knelpunten rond de gevolgen voor de natuur van het gebruik
- toezicht en handhaving op het gebruik
- te verwachten knelpunten met oplossingen voor handhavingsverzoeken
- de gevolgen daarvan.

Ad 2: Definitiefase (Wat gaan we doen?)

Als de belangrijke afspraken gemaakt zijn, kunnen we een projectplan opstellen. Het gaat erom de verwachtingen van betrokken partijen boven water te krijgen over wat men denkt dat het resultaat moet zijn. Hierin worden de volgende onderdelen gedefinieerd:

- Probleem of idee: wat er opgelost of gemaakt moet worden.
- Doel: waarom we dit willen.
- Resultaat: wat het gewenste projectresultaat is (SMART).
- Afbakening: wat wel en niet behoort tot het projectresultaat op korte en lange termijn
- Beschrijving van andere processen die direct met ons deelproject te maken heeft. Denk hierbij aan het onderzoek van de WUR en Flo Legal m.b.t. de taken, rollen en verantwoordelijkheden?
- Randvoorwaarden: wat er nodig is om dit project te realiseren.
- Risico's: wat de zwakke plekken zijn en eventuele gevolgen.
- Neveneffecten: wat de consequenties van het afgeronde project zijn.
- Haalbaarheid: de kans van slagen op basis van eisen, wensen, kennis en ervaring.
- Wat kunnen we al benoemen voor de korte termijn en de lange termijn.

Op basis van dit plan richten we vervolgens de projectgroep in. Hiervoor worden de volgende stappen gezet:

1. Inventarisatie noodzakelijke participanten in de initiatiefase
2. Opzetten werkgroep
3. Kick-off/Startbijeenkomst
4.

Ad 3: Ontwerp-/voorbereidingsfase (Hoe gaan we het doen?)

Nadat we de voorgaande fasen hebben doorlopen wordt i.o.m. de projectgroep afgesproken hoe we tot afspraken en een beleidskader denken te komen. Hierbij wordt een concretere planning opgesteld en worden afspraken gemaakt over wat er moet gebeuren in de realisatiefase, door wie en op welk moment. Dit wordt afgestemd met de opdrachtgever(s) en afgestemd met de projectleider van het overleg gewasbeschermingsmiddelen.

1. Schets van het juridisch kader t.a.v. TH gewasbeschermingsmiddelen
2. Welke initiatieven lopen er al bij de provincies?

Ad 4: Realisatiefase (Uitvoeren)

Door de projectgroep wordt een onderzoek uitgevoerd en worden voorstellen ontwikkeld.

1. Opstellen van TH-beleid voor zowel de korte als lange termijn met bijbehorende stappenplan.

Ad 5: Implementatiefase

Als er een gezamenlijke beleidskader kan worden opgesteld moeten deze worden geïmplementeerd bij alle provincies.

Ad 6: Nazorgfase

Nagaan of alle afspraken goed zijn geborgd.

TIJDPAD:

1. Initiatiefase	Juni (wk 25-27)
2. Definitiefase	Juli / augustus
3. Ontwerp/voorbereidingsfase	Augustus / september
4. Realisatiefase	September
5. Implementatiefase	
6. Nazorgfase	

Ad 1 Eerste uitwerkingen initiatieffase

1. Wat is precies de problematiek, de behoefte, wat zijn de achtergronden en wat weten we wel en niet?

Antwoord: Door de uitspraak van de Afdeling zijn het gebruik van alle gewasbeschermingsmiddelen vergunningplichtig geworden. Er is duidelijkheid nodig voor telers wat dit betekent voor hoe te komen tot een voortoets en/of passende beoordeling. OP dit moment is er geen helder kader waar apart door LVVN i.r.t. opdracht aan de WUR aan wordt gewerkt voor de langere termijn.

2. Hebben we een duidelijke opdracht?

Antwoord: Opdracht is voor het deelproject Toezicht en handhaving (TH) om een interprovinciaal beleid op de stellen voor TH gewasbeschermingsmiddelen voor de korte en lange termijn met een bijbehorend stappenplan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen het reguliere toezicht, hoe om te gaan met handhavingsverzoeken en de maatregelen die hierbij nodig zijn in het kader van het voorzorgbeginsel en de LHSO. Tevens zal er ingegaan worden op de kortdurende teelt.

3. Wat is het ultieme doel? (Welk probleem proberen we op te lossen?)

Antwoord: Dat er heldere afspraken voor TH worden opgesteld voor zowel het reguliere toezicht als handhavingsverzoeken.

4. Tot welke scope beperkt zich deze opdracht?

Antwoord: De scope beperkt zich tot Natura-2000 gebieden. Het onderdeel mens en water valt buiten de opdracht. Er zal zowel gekeken gaan worden naar de gewasbeschermingsmiddelen die gebruikt worden bij de lelieteelt als het bredere gebruik in de bollenteelt als landbouw.

5. Welke initiatieven lopen er al bij de provincies?

Antwoord: PM wordt meegenomen in de gesprekken met de werkgroep en de kerngroep IHI (intrekkings- en handhavingsverzoeken en ingebrekestellingen. De provincie Drenthe heeft al beleid opgesteld waarbij 2025 wordt gezien als een overgangsjaar en 2026 wilt men gaan handhaven. [Provincie Drenthe zet in op onderzoek, ondersteuning en handhaving bij lelieteelt | Provincie Drenthe](#)

6. Wie wordt bij het project betrokken?

Antwoord: Provincie, NVWA, LVVN, Omgevingsdiensten. Denk hierbij aan juristen, vergunningverleners en toezichthouders

7. Hoe meten we het succes van dit project?

Antwoord: Opdrachtgever tevreden is. Producten geleverd worden conform planning.

8. Welke stakeholders zijn erbij betrokken?

Antwoord: LVVN, Provincie, Meten is Weten, Milieugroepen, LTO/NAJK (Telers). Dit deelproject maakt onderdeel uit van een bredere aanpak waar kaders worden ontwikkeld (opdracht WUR) en helderheid komt in de taken en verantwoordelijkheden (opdracht Flo Legal). Voor de communicatie wordt aangesloten bij de bredere aanpak.

9. Welke afspraken maken we over de kaders van het deelproject, de rolverdeling, de onderlinge samenwerking en contactmomenten.

Antwoord: PM Er zal gestart worden met de werkgroep gewasbeschermingsmiddelen en ook de kerngroep IHI zal hierbij worden betrokken. Beide overleggen vinden wekelijks plaats. Wel zal hierna aansluiting worden gezocht bij de gewasbeschermingsmensen en hiervoor een aparte werkgroep worden opgestart.

10. Hoe past dat in de totaalaanpak rondom gewasbestrijdingsmiddelen i.r.t. N2000?

Antwoord: zoals al aangeven bij onderdeel 4 beperkt de opdracht zich tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de mogelijk effecten die dit heeft voor Natura-2000 gebieden.

11. Hebben we de juiste middelen en personen/projectgroepleden?

Antwoord: PM. Nee nog niet Zie ook nr 9.

To: 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @pzh.nl]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Thur 7/3/2025 6:38:10 AM
Subject: Fw: Expertmeeting Weerbare planten en teeltsystemen; uitnodiging en agenda voor 2 juli; Laanboomhuis, Opheusden.
Received: Thur 7/3/2025 6:38:11 AM
[expertmeeting2 juli2025v2.docx](#)

Ter info, kort verslag van 5.1.2e [redacted] bijeenkomst gisteren in Brabant. Conclusie er is van alles in beweging.

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Sent: Wednesday, July 2, 2025 6:08:44 PM
To: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted]
<5.1.2e [redacted]@pzh.nl>; 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Cc: 5.1.2e [redacted] <5.1.2e [redacted]@pzh.nl>
Subject: FW: Expertmeeting Weerbare planten en teeltsystemen; uitnodiging en agenda voor 2 juli; Laanboomhuis, Opheusden.

Collega's, Hierbij een verslagje van de Expertmeeting georganiseerd door Greenport. Voel je vrij het door te zetten naar collega's waarvoor het relevant is.

Verslag Expertmeeting – Weerbare planten en teeltsystemen

Datum: 2 juli 2025

Locatie: Laanboomhuis, Opheusden

Organisatie: Thema Tafel “Gezonde Planten” – Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen

Aanwezigen (selectie):

- Provincies: Noord-Brabant, Gelderland, Zuid-Holland
- Ministeries: LNV, IenW
- Sectorpartijen: Artemis, LTO, BO-akkerbouw, Glastuinbouw Nederland, Plantum, Croplife NL
- Kennisinstellingen: WUR, InHolland, LBI
- Praktijkpartijen: Greenport, Delphy, Botany Group, Koppert, Compas Agro

5.1.2e [redacted] van Provincie Gelderland was aanwezig namens de afdeling Gezonde en Veilige Leefomgeving, met specifieke interesse in het toepassen van het voorzorgsprincipe. Zij gaf geen inbreng, maar was aanwezig vanuit inhoudelijke betrokkenheid.

Korte samenvatting

De bijeenkomst stond in het teken van plantweerbaarheid en hoe dit onderwerp regionaal wordt benaderd, met bijzondere aandacht voor het spanningsveld tussen gewasbescherming, ecologie, regelgeving en praktijk.

1. Opening door 5.1.2e [redacted] (Artemis)

5.1.2e [redacted] presenteerde sectorcijfers en benadrukte de positieve ontwikkeling op het gebied van plantgezondheid. Op mijn vraag of dit ook komt door het uitfaseren van middelen, bevestigde zij dat dit inderdaad meespeelt. De kern van de Artemis-inzet: **samenwerken, faciliteren, versterken**.

Zij deed daarnaast twee uitspraken die relevant zijn voor provinciale beleidsontwikkeling:

- **Zorg voor goede data** die juridisch borgbaar zijn en passen binnen het beleid.
- **Er is veel onkunde en variatie in capaciteit bij provincies** rond dit thema.

2. Toelichting aanpak Noord-Brabant (5.1.2e [redacted], provincie Noord-Brabant)

Noord-Brabant heeft vorige week haar **Actieplan gewasbescherming (80%-versie)** gepresenteerd aan PS.

- Gericht op versnelling van de transitie
- Verbreding van de provinciale inzet, ook juridisch
- Relevante context: Noord-Brabant was recent partij in een rechtszaak rond het meten van middelengebruik ("meten=weten").

Oproep uit de zaal: **“Zorg dat niet iedere provincie opnieuw het wiel gaat uitvinden.”** Er is behoefte aan afstemming en een gezamenlijke basis.

465079uïstiek Ielieteel Drenthe (5.1.2e [redacted], LTO Nederland)

0031

5.1.2e stond stil bij de recente uitspraak van de Raad van State over Ielieteel in Drenthe. LTO is hierover in gesprek met de provincie Drenthe en stelt voor om te werken met een **voortoets**: een instrument waarmee per casus vooraf wordt beoordeeld of een vergunningplicht geldt.

Deze aanpak wordt onderbouwd met een zogeheten **'causaliteitsketen'** in 3 stappen:

1. Wat is toerekenbaar aan de boer?
2. Is er een ecologisch effect?
3. Wat betekent dit voor de instandhoudingsdoelen (hoe gaat het met soorten/populaties)?

Vanuit de zaal werd opgeroepen: **ga ook in gesprek met NGO's en actiegroepen**. Juridisch oplossen is niet voldoende als maatschappelijk draagvlak ontbreekt.

LTO gaf mee: **provincies hebben behoefte aan een juridisch instrument dat ecologisch onderbouwd en juridisch houdbaar is**.

4. Kenniswerkplaats Bodem / bezoek fieldlab

5.1.2e (Greenport Gelderland) gaf een toelichting op de **Kenniswerkplaats Bodem**, inclusief agenda, totstandkoming en lopende projecten.

Aansluitend werd een proeftuin bezocht in het kader van bodemgezondheid.

Aandachtspunten

- Behoeft aan afstemming tussen provincies om juridische versnippering te voorkomen.
- Voorzorgsprincipe wordt in verschillende provincies verschillend geïnterpreteerd en toegepast.
- Uitspraak 5.1.2e:
 - Rol van data en juridische borging essentieel voor beleidstoepassing
 - Provincies verschillen sterk in kennisniveau en capaciteit op dit dossier
- Het opzetten van een werkbare voortoets (zoals voorgesteld door LTO) vraagt om juridische én ecologische onderbouwing.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

M 5.1.2e

E 5.1.2e @pzh.nl

www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di, wo, do
Elke dag beter. Zuid-Holland

Van: 5.1.2e <5.1.2e@greenports-nederland.nl>

Verzonden: woensdag 25 juni 2025 08:18

Aan: 5.1.2e <info@growfirm.nl>; 5.1.2e @lto.nl; 5.1.2e @wur.nl; 5.1.2e <5.1.2e@kavb.nl>; 5.1.2e @wur.nl; 5.1.2e @lto.nl; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@artemisnatuurlijk.nl>; 5.1.2e @louisbolk.nl; 5.1.2e @mertens-groep.nl; 5.1.2e @brabers.nl; directiesecretariaat@flevoland.nl; 5.1.2e (5.1.2e @rabobank.nl) <5.1.2e@rabobank.nl>; info@cbl.nl; 5.1.2e <5.1.2e@verify.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@greenportboskoop.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ltonoord.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@wur.nl>; 5.1.2e @fedecom.nl; 5.1.2e <5.1.2e@plantum.nl>; 5.1.2e @nvwa.nl; 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>; 5.1.2e @kavb.nl; 5.1.2e @iperen.com; 5.1.2e @nextnexus.nl; 5.1.2e <5.1.2e@gelderland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@glastuinbouwnederland.nl>; 5.1.2e @bo-akkerbouw.nl; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e @nfofruit.nl; 5.1.2e @skal.nl; 5.1.2e @drenthe.nl; 5.1.2e @minInv.nl; 5.1.2e @wur.nl; 5.1.2e @inholland.nl; 5.1.2e | Van Iperen BV

< 5.1.2e @iperen.com>; 5.1.2e < 5.1.2e @penco.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @agrifirm.com>; 5.1.2e
< 5.1.2e @plantum.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @minInv.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @groentenfruihuis.nl>;
5.1.2e < 5.1.2e @prvlimburg.nl>; 5.1.2e @pireco.nl; 5.1.2e | Greenport West-Holland
< 5.1.2e @greenportwestholland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @lto.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @aalsmeer.nl>;
5.1.2e @greenportwestholland.nl; 5.1.2e) - DGWB < 5.1.2e @minienw.nl>;
5.1.2e @delphy.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @botany.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @lto.nl>; 5.1.2e
< 5.1.2e @royalfloraholland.com>; 5.1.2e - Secretariaat Online < 5.1.2e @secretariaatonline.com>; 5.1.2e @nfofruit.nl;
5.1.2e @soiltech.nl; 5.1.2e @natuurenmilieu.nl; 5.1.2e @wur.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @brabant.nl>;
5.1.2e @louisbolk.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @anthos.org>; 5.1.2e < 5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e
< 5.1.2e @koppert.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @greenportdb.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @brabers.nl>; 5.1.2e @delphy.nl; 5.1.2e
5.1.2e < 5.1.2e @rijnconsult.nl>; 5.1.2e @cumela.nl; 5.1.2e < 5.1.2e @kavb.nl>

CC: Secretariaat Greenports Nederland <info@greenports-nederland.nl>; Communicatie Greenports Nederland
<communicatie@greenports-nederland.nl>

Onderwerp: Expertmeeting Weerbare planten en teeltsystemen; uitnodiging en agenda voor 2 juli; Laanboomhuis, Opheusden.

Beste allen,

Bijgaand de uitnodiging en agenda voor de expert bijeenkomst op 2 juli as in Opheusden.

Locatie: Laanboomhuis
Bomenlaan 1, 4043 KD Opheusden, Nederland

Inloop: 13.30 uur
Aanvang: 14.00 uur

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

M 5.1.2e

GREENPORTS
NEDERLAND

Expert bijeenkomst Plantweerbaarheid.

Uitnodiging en programma voor 2 juli as.

Beste genodigde,

In 2024 organiseerden wij vanuit de thema tafel “Gezonde Planten” twee succesvolle expert bijeenkomsten voor het netwerk. Deze waren gericht op de onderwerpen “Plantweerbaarheid” en “Doelsturing”.

Ook voor 2025 willen boven-sectorale vraagstukken agenderen verdiepen en verbinden. En daarmee invulling geven aan slimme oplossingen en nieuwe samenwerkingen laten ontstaan.

Bij deze nodigen wij je uit voor de bijeenkomst op 2 juli as. bij het Laanboomhuis in Opheusden. Daar benaderen we het thema “plantweerbaarheid” van uit het regionale perspectief.

Aanvang 14.00 uur (inloop vanaf 13.30), einde uiterlijk 17.30 uur.

Locatie: Laanboomhuis in Opheusden.

Bomenlaan 1
4043 KD Opheusden

Het programma

- Opening en mededelingen
 - Hoe gaan de provincies om met het gewasbeschermingsvraagstuk in relatie tot hun bevoegdheden en het voorzorgsprincipe en hoe kan dit netwerk daarbij ondersteunen.
5.1.2e (Provincie Noord Brabant) licht de onlangs door Gedeputeerde Staten vastgestelde aanpak (80% versie) toe.
5.1.2e (beleids specialist bij LTO Nederland) zal de casuïstiek en aanpak rond “ Ielieteeft in de provincie Drenthe” toelichten.
 - Wat is de rol van regionale fieldlabs en op welke wijze gaan we nieuwe (regionale) kennis toepassen en verbinden
5.1.2e (LVVN) zal beleidsachtergronden en opzet van experimenteer locaties duiden.
- Pauze.
- Bezoek aan Fieldlab/ experimenteer locatie “Kenniswerkplaats bodem” van Greenport Gelderland. 5.1.2e zal kort iets vertellen over de kenniswerkplaats (aanleiding, totstandkoming van de kennisactieagenda, lopende projecten). Daarna brengen we een bezoek aan een proeftuin bij het Laanboomhuis.
 - Terugkomst in de zaal voor een samenvatting van de middag. Plus een doorkijkje naar de volgende bijeenkomst.
 - Rondvraag, sluiting en nazit.

Expert bijeenkomst Plantweerbaarheid.

To: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e
5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e
Cc: 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl
From: 5.1.2e
Sent: Fri 8/15/2025 7:33:25 AM
Subject: FW: Reactie AAC-voorstel IPO inzet gewasbeschermingsmiddelen <19 augustus
Received: Fri 8/15/2025 7:33:00 AM
[IPO FLO Legal 250812 IPO rapport provinciale inzet gewasbeschermingsmiddelen.pdf](#)
[IPO 6e concept notitie gewasbeschermingsmiddelen 11aug2025 vs voor werkgroepen \(1\) \(1\).docx](#)

Beste collega's,

Via IPO hebben we het definitieve rapport van FloLegal ontvangen over provinciale inzet gewasbeschermingsmiddelen.

Het rapport wordt in september in de AAC's Ruimte en Leefomgeving en Landelijk Gebied besproken.

Bijgaand ook de concept oplegger voor die AAC's. IPO verwacht a.s. maandag reactie op de conceptoplegger.

Ik heb 5.1.2e net een paar zaken meegegeven, nu ga ik genieten van een lang vrij weekend.

Het is last minute, maar jullie kunnen 5.1.2e nog een paar zaken meegegeven.

De IPO-notitie komt ok nog langs via de gewone AAC-voorbereiding, dan hebben we wat meer tijd voor afstemming.

De voorstellen zijn grotendeels in lijn met het D-memo gewasbeschermingsmiddelen wat eerder in de PO's is besproken en binnenkort definitief wordt gemaakt.

Groeten 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@ipo.nl>
Verzonden: woensdag 13 augustus 2025 12:46
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@overijssel.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@gelderland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@flevoland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provincie-utrecht.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@overijssel.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@prvlimburg.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provincie-utrecht.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@overijssel.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@flevoland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@brabant.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@flevoland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@brabant.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ipo.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@drenthe.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@roelpeeters.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ipo.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@gelderland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@zeeland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@zeeland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@overijssel.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@overijssel.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@provinciegroningen.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@fryslan.frl>

Onderwerp: Reactie AAC-voorstel IPO inzet gewasbeschermingsmiddelen <19 augustus
Urgentie: Hoog

Beste leden expertgroep KRW,

Bijgaand ontvangen jullie de Verkenning gewasbeschermingsmiddelen met bijlage ter informatie. Tevens ontvangen jullie het concept AAC-voorstel voor de AAC van 10 september. Voor een tijdige aanlevering richting Cockpit Water en Bodem - als voorportaal AAC - is het nodig dat jullie **uiterlijk de 18^e augustus** jullie eventuele opmerkingen op bijgaande AAC-voorstel doorgeven. Willen jullie deze opnemen in de versie in bijgaande map. Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Interprovinciaal Overleg

Beleidsadviseur

Ruimte en Leefomgeving

Herengracht 23

2511EG Den Haag

Tel: 5.1.2e

Email: 5.1.2e@ipo.nl

Werkdagen: Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag

Het nieuws van, voor en door provincies ontvangen? Meld je dan nu aan voor de IPO-Newsroom

De inhoud van dit bericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Als u niet de bedoelde geadresseerde bent of deze e-mail per vergissing ontvangt, verzoeken wij u de verzender daarvan zo snel mogelijk op de hoogte te stellen en deze e-mail en de bijgevoegde bestanden te vernietigen. Het is niet toegestaan het bericht geheel of gedeeltelijk te verspreiden of aan derden door te sturen.

**6e Concept Verkenning en inzet
gewasbeschermingsmiddelen
Op 18 sept (AAC LG) 10 sept. AAC R&L
Agendapunt**

Datum	AAC R&L 10 sept, AAC LG 18 September 2025,
Portefeuillehouder	AAC R&L: 5.1.2e (grondwater, drinkwater, KRW) AAC LG: 5.1.2e (landbouw) 5.1.2e en 5.1.2e (natuur), 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e (VTH)
Inlichtingen bij	1 ^e aanspreekpunt R&L: 5.1.2e en 5.1.2e 1 ^e aanspreekpunt LG: 5.1.2e (inhoud), 5.1.2e (juridisch)
Telefoon	R&L: 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e LG: 5.1.2e 5.1.2e (juridisch) 5.1.2e 5.1.2e (inhoudelijk)
Onderwerp	Verkenning en inzet gewasbeschermingsmiddelen

Kern van het onderwerp: Verkenning en inzet gewasbeschermingsmiddelen

Binnen IPO verband is de beleidsontwikkeling rondom gewasbeschermingsmiddelen nu niet belegd. Dit terwijl provincies vanuit zowel het oogpunt van het landelijk gebied als leefomgeving wettelijke taken hebben en de recente ontwikkelingen op het vlak van jurisprudentie om stellingname daarop vragen. Deze notitie heeft tot doel op basis van de bevindingen van een in opdracht van de AAC R&L en LG uitgevoerde verkenning naar de rollen, taken en verantwoordelijkheden van provincies en de recente jurisprudentie tot een besluit te komen omtrent het beleggen van de verantwoordelijkheden binnen IPO omtrent gewasbeschermingsmiddelen met bijbehorende opdracht. De hoofdconclusie van de verkenning alsmede uit de recente jurisprudentie is daarbij dat de toelating van gewasbeschermingsmiddelen door het College Toelating Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (CTGB) niet voorkómt dat er normoverschrijdingen zijn van gewasbeschermingsmiddelen in water, bodem en via de lucht. Ook betekent die toelating niet dat gevolgen voor omwonenden en voor Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten. Op 25 september worden de AAC's en BAC's in een verdiepende sessie nader geïnformeerd omtrent de uitgevoerde verkenning, jurisprudentie en aanpak Drenthe. Waarna in de BAC's LG en R&L van oktober tot besluitvorming wordt overgegaan.

Voorstel/gevraagd besluit: (Beeld, oordeel en besluitvormend)

1. Het onderschrijven van de in de uitgevoerde verkenning beschreven adviezen omtrent de wijze waarop de gezamenlijke provincies invulling kunnen geven aan hun rollen, taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen, te weten:
 - Kennisontwikkeling en kennisdeling, met name over de effecten op Natura 2000-gebieden en op de gezondheid van omwonenden;
 - Versterking van de lobby richting het Rijk, om problemen al bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen te tackelen in plaats van achteraf;
 - Versterking van de effectiviteit van provinciale regels vanwege provinciegrensoverschrijdende effecten;
 - Creëren van een gelijk speelveld voor de agrarische sector tussen provincies.
2. Op basis daarvan IPLG de opdracht te geven om in nauwe afstemming met R&L actief in te zetten op de coördinatie van het dossier gewasbeschermingsmiddelen over de bestaande sporen (KRW, grondwater, drinkwater, natuur) heen en daartoe een opdrachtbeschrijving uit te werken met de volgende punten:
 - a. Ondersteunen van de gezamenlijke provincies bij de punten genoemd bij 1.2;
 - b. Agenderen bij het ministerie van LNV van de discrepantie tussen het toelatingsbeleid van gewasbeschermingsmiddelen en de aanwezigheid in bodem en water en de verspreiding via lucht;
 - c. Lobby richting Tweede Kamer en politieke partijen
 - d. Evt. andere acties die voortkomen uit 1.2

Op 18 sept (AAC LG) 10 sept. AAC R&L

AgendapuntFout! Geen tekst met de opgegeven stijl in

3. Vooruitlopend daarop op basis van de in bijlage 2 beschreven bevindingen uit de recente jurisprudentie gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot N2000-gebieden:
 - a. Bij LVVN aan te dringen op het zo spoedig mogelijk (doen) opstellen van een wetenschappelijk kader voor de beoordeling van de effecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op Natura 2000;
 - b. In overleg met brancheorganisaties (voortouw LVVN) en milieuorganisaties (voortouw IPO) bespreken of – in afwachting van het wetenschappelijk kader – tot een werkbare situatie te komen, die tegemoetkomt aan de belangen van verschillende partijen, waaronder het provinciaal belang van een werkbare handhavingslast.
 - c. In IPO-verband een handhavingskader op te stellen voor het behandelen van handhavingsverzoeken op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
4. Ter uitvoering van de beslispunten onder 2 en 3:
 - a. Een coördinerende portefeuillehouders aan te wijzen in de AAC LG en R&L en in de BAC LG en R&L: voor Landelijk Gebied is het voorstel om daartoe een portefeuillehouder vanuit VTH respectievelijk landbouw naar voren te schuiven;
 - b. IPLG de opdracht te geven een kwartiermaker te werven gedurende de periode van 1 jaar voor 2 dagen per week. Hiervoor wordt budget gezocht binnen de begroting van IPO en/of provincies die zorg draagt voor uitvoering van de besluiten.

Als de AAC LG en de AAC R&L positief besluit:

De AAC LG en de AAC R&L adviseert de BAC LG en de BAC R&L: ...

Aanleiding/context

Er zijn op dit moment te veel overschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in water en bodem. Ook zijn er zorgen over de verspreiding via lucht. De trend is niet positief. Steeds meer provincies nemen zelf initiatief en/of worden aangesproken vanwege zorgen omtrent de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen en de effecten op gezondheid, water en natuur. Tegelijkertijd zijn er zorgen in de landbouwsector over de mogelijkheden om plagen en ziektes te kunnen blijven bestrijden en de gevolgen die dat kan hebben op de voedselzekerheid.

Provincies worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het water (grond-, drink- en oppervlaktewater), gezonde leefomgeving, vitale bodem en N2000-gebieden. Daarbij hebben provincies ook een rol als gebiedsregisseur van het landelijk gebied waarbij het belang van de landbouw een belangrijke rol speelt.

Daarom is in opdracht van de AAC R&L en de AAC LG een gezamenlijke verkenning uitgevoerd naar de taken, rollen en verantwoordelijkheden van provincies op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen in de volle breedte. De vraag die voorligt is of het haalbaar en wenselijk is om te komen tot een gezamenlijke IPO-inzet rond gewasbeschermingsmiddelen. De verkenning is hiervoor de basis.

Voor R&L vormt dit een uitwerking van de bestuurlijke opdrachten KRW, drinkwater en gezonde leefomgeving. Voor LG is dit een onderdeel van de inzet voor natuur waaronder N2000-gebieden en landbouw als onderdeel van het landelijk gebied. De urgentie voor de verkenning bleek ook door de actualiteit in de vorm van gerechtelijke uitspraken in relatie tot N2000 en de zorgen van omwonenden ten aanzien van gezondheid. Deze actualiteit is meegenomen in deze notitie.

Op 18 sept (AAC LG) 10 sept. AAC R&L

Agendapunt Fout! Geen tekst met de opgegeven stijl in

De hoofdconclusie van de verkenning is dat de toelating van gewasbeschermingsmiddelen door het CTGB niet voorkómt dat er normoverschrijdingen zijn van gewasbeschermingsmiddelen in water, bodem en de lucht. Ook betekent die toelating niet dat significante gevolgen op Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt ook uit de recente uitspraak¹ van de Raad van State ten aanzien van lelieteelt dicht bij een Natura 2000-gebied in Drenthe. Bovendien volgt uit een recente (voorlopige) uitspraak² van het gerechtshof Den Bosch dat voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in die zaak een verhoogde zorgvuldigheidsnorm geldt. Deze houdt in dat de teler zich van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dient te onthouden op een afstand van minder dan 250 meter van omwonenden.

Bestuurlijke opdracht en besluit:

De opdracht voor de verkenning komt voort uit AAC LG 6 maart 2025 agendapunt 3g; AAC R&L 15 januari 2025 agendapunt 2.1.8).

Toelichting voorgesteld besluit:

Argumenten bij besluit 1 tot en met 4:

1. Het onderwerp gewasbeschermingsmiddelen raakt de rollen, taken en verantwoordelijkheden van provincies. Denk aan de taak voor bescherming van grond- en drinkwater, de doelen voor de KRW, de bescherming van N2000 gebieden, en het belang van de landbouw en de gezonde leefomgeving.
2. Gezamenlijke, domein overstijgende inzet is efficiënter, effectiever en cruciaal gezien de urgentie op dit dossier.
3. Door de actualiteit van de uitspraken in Drenthe en Limburg en de naderende deadline van de KRW is dit onderwerp urgent.
4.
 - a. Een differentiatie tussen uitvoerende, uitwisselende en agenderende inzet doet recht aan de verschillende lagen van verantwoordelijkheid die provincies hebben.
 - b. Ruimtelijk instrumentarium kan niet worden aangewend als dat in strijd is met andere (Rijks) wet- en regelgeving, zoals de Wet op de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.
5. Beide domeinen (R&L en LG) zijn betrokken bij het onderwerp gewasbeschermingsmiddelen, maar soms vanuit verschillende belangen. Daarom is het goed dat beide BAC's sturing kunnen blijven geven aan dit onderwerp, maar wel met een primaire coördinerende rol.

Kanttekeningen op besluit 2 tot en met 4:

- a. De gezamenlijke inzet vraagt extra menskracht en middelen. Echter, gezien het belang en de te verwachten efficiëntie en effectiviteit is een gezamenlijke inzet beter dan een individuele aanpak.
- b. Een gezamenlijke inzet zou in theorie de flexibiliteit en autonomie van provincies om hun eigen koers te kiezen, kunnen belemmeren. Echter, de gezamenlijke inzet wordt eerst ambtelijk en bestuurlijk afgestemd. Bovendien is een lappendeken aan/divers beleid voor ondernemers niet wenselijk.
- c. Het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen wordt bepaald door het rijk via het CTGB. Echter, provincies hebben wel een verantwoordelijkheid voor de gezonde leefomgeving en een taak voor water, natuur en omgevingsbeleid.

Uitkomsten bespreking werkgroep landbouw/AAC LG/portefeuillehoudersoverleg

De verkenning en deze notitie zijn besproken met medewerkers van IPO vanuit diverse werkgroepen (water, gezonde leefomgeving, bodem, landbouw, VTH, Natuur). Voor de